

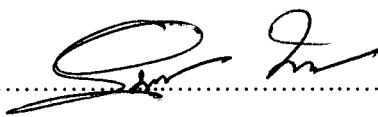
การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง
อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

ณัฐรินทร์ เกลิมฤทธิวัฒน์

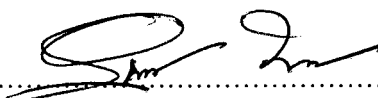
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ญัฐรินทร์ เถลิมฤทธิวัฒน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

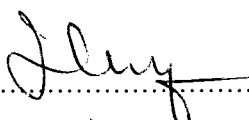
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะระมย์)

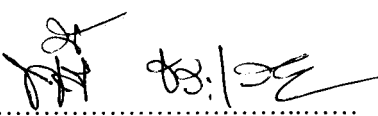
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะระมย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กัญญา นันทเพ็ชร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุณี หงษ์วิเศษ)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจน์ีย์ ธารเสนา)
วันที่...2...เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ....2559.....

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ อนุเคราะห์ และ
ได้รับคำปรึกษาเป็นอย่างดี จากอาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ
และตรวจแก้ไขงานนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา นายสุประดิษฐ์ อยู่คง ปลัดเทศบาล
ตำบลชุมแสง และนายธงชัย สร้อยสน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการเทศบาล
ตำบลชุมแสง ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม ให้คำปรึกษาและ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบคุณ สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองที่กรุณา
ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานนิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเทศบาล
ตำบลชุมแสงในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีต่อไป

ณัฐรินทร์ เฉลิมฤทธิวัฒน์

57930122: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; ปร.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: สตรี/ การมีส่วนร่วมทางการเมือง/ การเมืองระดับท้องถิ่น

นักรินทร์ เถลิงฤทธิ์วัฒน์: การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ในเขตเทศบาลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง (LOCAL POLITICAL PARTICIPATION AMONG WOMEN IN CHUM SAENG MUNICIPALITY, AMPHOE WANG CHAN, RAYONG PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: อุษณากร ทาวะรัมย์, ปร.ค. 129 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพรายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม กลุ่มตัวอย่างคือ สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์และด้านการแสดงออกของประชาชนอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน
2. สตรีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนสตรีที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

57930122: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.
(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: WOMEN/ POLITICAL PARTICIPATION/ LOCAL POLITICS

NATTARIN CHALOEMRITTHIWAT: LOCAL POLITICAL PARTICIPATION
AMONG WOMEN IN CHUM SAENG MUNICIPALITY, AMPHOE WANG CHAN,
RAYONG PROVINCE. ADVISOR: AUSANAKORN TAVAROM, D.P.A. 129 P. 2016.

The purposes of this study were to examine a level of local political participation among women in Chum Saeng Sub-district Municipality, Amphoe Wang Chan, Rayong Province and to compare the level of local political participation among these women as classified by age, highest level of education, marital status, occupation, amount of monthly income, and a social group membership. The subjects participating in this study were 312 women living in Chum Saeng Sub-district Municipality, Amphoe Wang Chan, Rayong Province. The instrument used for data collection was a questionnaire with Cronbach's Alpha Coefficient of 0.932. The statistical tests used to analyze the collected data included frequency, percentage, and means. To test the research hypotheses, the tests of t-test and One-way ANOVA were administered at a preset significant level of .05.

The results of this study were as follows:

1. It was shown that the level of local political participation among women in Chum Saeng Sub-district Municipality, Amphoe Wang Chan, Rayong Province was found at a low level. They were more likely to participate in political election than other types of political participation. This was followed by their participation in expressing opinions on politics, organizing interest groups, and public political demonstration, respectively. The subjects demonstrated a low level of political participation in every aforementioned aspect.

2. Based on the results from the test of research hypotheses, there was no a statistically significant difference in the level of local political participation among women with different marital status. Finally, statistically significant differences were found in the level of local political participation among women with different age, occupation, highest level of education, amount of average monthly income, and social group membership at a significant level of .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับสตรี.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	39
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลชุมแสง.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
ที่มาของตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย.....	57
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	69
วิธีการในการศึกษาวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กำหนดเกณฑ์การแปลผล.....	74
4 ผลการวิจัย.....	75
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	75
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ของสตรีในด้านต่าง ๆ	77
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ของสตรีในด้านต่าง ๆ	85
5 สรุปและอภิปรายผล.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	109
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง จำแนกตามเพศ..... 36
2	จำนวนและร้อยละของสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้ง จำแนกตามเพศ..... 36
3	จำนวนและร้อยละของผู้นำในระดับท้องถิ่นที่ จำแนกตามเพศ..... 38
4	จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง จำแนกตามเพศ..... 48
5	ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกและผู้บริหารของเทศบาลตำบลชุมแสง..... 49
6	จำนวนคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง จำแนกตามเพศ..... 50
7	จำนวนผู้เข้าร่วมประชาคมแผนพัฒนา 3 ปี ของแต่ละชุมชนในเขตเทศบาล จำแนกตามเพศ..... 51
8	สรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองและแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 57
9	ตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากการทบทวน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 62
10	ที่มาของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา..... 63
11	เขตพื้นที่ จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่..... 70
12	เกณฑ์ในการแปลผลระดับพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง..... 74
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสตรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล..... 75
14	จำนวน ร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขต เทศบาลตำบลชุมแสง โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน..... 77
15	จำนวน ร้อยละของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ในด้านการเลือกตั้ง..... 78
16	จำนวน ร้อยละของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ในด้านการเสนอความคิดเห็น..... 81
17	จำนวน ร้อยละของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ในด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์..... 83
18	จำนวน ร้อยละของพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ในด้านการแสดงออกของประชาชน..... 84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ.....	86
20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ จำแนกตามอายุ.....	87
21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ.....	88
22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุด้านการเลือกตั้ง.....	88
23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ ด้านการเสนอความคิดเห็น.....	89
24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์.....	89
25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	90
26 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	91
27 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด.....	92
28 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดด้านการเลือกตั้ง.....	93
29 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดด้านการแสดงออกของประชาชน.....	94
30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	95
31 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ	

จำแนกตามสถานภาพสมรส..... 96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
32	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอาชีพ..... 97
33	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ จำแนกตามอาชีพ..... 98
34	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอาชีพ..... 99
35	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอาชีพด้านการเลือกตั้ง..... 100
36	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอาชีพ ด้านการเสนอความคิดเห็น..... 100
37	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอาชีพ ด้านการแสดงออกของประชาชน..... 101
38	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน..... 103
39	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน..... 104
40	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน..... 105
41	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนด้านการเลือกตั้ง..... 105
42	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม..... 106
43	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 107

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 การแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยศึกษาลำดับขั้นการเกี่ยวพันทางการเมือง....	19
3 แผนที่การแบ่งเขตชุมชนในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง.....	47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตรากฐานความคิดทางประเพณีและวัฒนธรรมสำหรับความเป็นสตรีกำหนดให้บทบาทสตรี คือ การเป็นแม่บ้านที่ต้องดูแลสมาชิกในครอบครัว ประนินบิตสามี เลี้ยงดูบุตรหรือทำงานฝีมือ เนื่องจากผู้หญิงถูกมองว่าเป็นผู้ที่อ่อนแอ ส่วนผู้ชายมีหน้าที่หลักสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว เช่น การรับราชการตามกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เพราะผู้ชายถูกมองว่าเข้มแข็ง อดทน ความเป็นผู้นำทั้งภายในและภายนอกครอบครัว อย่างไรก็ตาม เมื่อปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายก็ปรับเปลี่ยนตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น สตรีมีโอกาสด้านการศึกษาและเข้ามาเป็นกำลังแรงงานในตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้บทบาทดั้งเดิมของหญิงและชายค่อยคลายความชัดเจนลง สตรีเริ่มมีบทบาทในทุกสาขาอาชีพ

นานาประเทศได้มีความพยายามอย่างจริงจังในการดำเนินการให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ เอื้อโอกาสและผลประโยชน์แก่หญิงและชายอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น พิจารณาได้จากการที่สหประชาชาติทำให้เกิดการเคลื่อนไหวทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติเพื่อให้เกิดผลที่ดีขึ้นต่อสถานภาพและวิถีชีวิตที่ดีขึ้นของสตรี โดยทั่วไป จากการประชุมสตรีโลกครั้งที่ 4 ว่าด้วยเรื่องสตรี ที่มีเนื้อหาในการประชุมเน้นหนักในเรื่องการส่งเสริมบทบาทสตรีกับการพัฒนาอย่างชัดเจนรวมทั้งบทบาทในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ผลได้อย่างหนึ่งของการประชุมสตรีนี้ คือ การได้มาซึ่งอนุสัญญาและสนธิสัญญา ซึ่งเป็นเอกสารที่ยกระดับของเพศหญิงและสิทธิที่ชอบธรรมต่าง ๆ ที่สตรีพึงมี ดังนั้น หลังจากได้รับแรงผลักดันจากสหประชาชาติ การพัฒนาสถานภาพสตรีในประเทศไทยนับว่ามีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 26)

ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง... เพศ... จะกระทำมิได้” ทำให้มีการตื่นตัวด้านสิทธิเสรีภาพมากขึ้น องค์กรสตรีต่างได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิของสตรี โดยรณรงค์ให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น มีการแก้ไข กฎหมาย กฎ ระเบียบ ในเรื่องของการกีดกันสตรี ไม่ให้

เข้ามามีบทบาทในส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าด้านอาชีพการดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในหน่วยงานราชการต่าง ๆ และการดำรงตำแหน่งทางด้านการเมืองและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (สุพินดา เกิดมาลี, 2547, หน้า 1-2)

อย่างไรก็ตาม แม้สังคมจะตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีมากขึ้น และได้มีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ หลายด้าน เพื่อส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในด้านการเมืองและการบริหารในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ แต่จากตัวเลขสถิติในปี 2558 กลับพบว่า แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง ยังคงมีสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้ชายมาก โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไปครั้งล่าสุด พ.ศ. 2554 พบว่าผู้หญิงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ร้อยละ 16.00 และแบบบัญชีรายชื่อ ร้อยละ 15.20 ในปี 2557 ผู้หญิงได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก ร้อยละ 15.58 ในขณะที่ผู้ชายได้รับเลือกเป็นวุฒิสมาชิก ร้อยละ 84.42 ส่วนการเมืองในระดับท้องถิ่นมีผู้หญิงได้รับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารในทางการเมืองท้องถิ่นน้อยกว่า ร้อยละ 12 มีเพียงนายกเทศบาลนครที่ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งถึงร้อยละ 13.04 ในขณะที่ผู้ชายมีสัดส่วนได้รับเลือกตั้งเป็นนายกและสมาชิกสภาสูงถึง ร้อยละ 80-90 ซึ่งยังคงเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้หญิงอยู่มาก (สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558)

จากข้อมูลเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองและการบริหารในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น การที่สตรีต้องเผชิญกับปัญหาทั้งในด้านทัศนคติทั้งจากทางสังคมในภาพรวม จากบุรุษและจากสตรีด้วยกันเอง ซึ่งยังไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควรต่อการให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วม และการที่สตรีต้องมีการะในเรื่องของครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระทบต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีด้วย (สุกฤตดา จินดาพรม, 2555, หน้า 2)

เทศบาลนับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรหนึ่งที่มีความใกล้ชิดและสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนจนเป็นสถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตนเอง และเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับต้นได้เป็นอย่างดี หากผู้หญิงสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นและการบริหารแล้ว ก็สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมตามที่ต้องการได้ ในระดับหนึ่งในฐานะที่เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม การตัดสินใจใด ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นย่อมมีผลกระทบต่อวิธีการดำเนินชีวิตของสมาชิกแต่ละคนในสังคม ผู้หญิงจึงต้องเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจ ซึ่งการที่ผู้หญิงเข้ามาทำงานการเมืองมากขึ้นก็ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้หญิงด้วยเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคนในสังคม โดยเฉพาะต่อกลุ่มที่

ผู้หญิงดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น เด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ผู้หญิงได้เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศร่วมกับผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงสามารถสร้างความหลากหลายในการพัฒนาได้ ผู้หญิงมีมุมมองในเรื่องต่าง ๆ ที่ละเอียดอ่อนกว่า และสนใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม รวมทั้งให้ความสำคัญในเรื่องสิ่งแวดล้อม การศึกษา สาธารณสุข ส่วนผู้ชายมีมุมมองในเรื่องใหญ่ ๆ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ความเจริญต่าง ๆ และความปลอดภัย สิ่งเหล่านี้จะทำให้การพัฒนาเกิดการเติมเต็ม สมดุล และมีความยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนท้องถิ่นทั้งชายและหญิงอย่างแท้จริง (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี โดยเลือกศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมาก และสตรีหรือผู้หญิงจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่าการเมืองระดับชาติเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง มีสตรีดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาถึง 8 ปี (พ.ศ.2551-2559) ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพื้นที่ที่ให้การยอมรับสตรีขึ้นมาเป็นผู้นำทางการเมืองว่าสตรีในพื้นที่นั้นจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรสอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

สมมติฐานการวิจัย

1. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

3. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

4. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

5. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

6. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

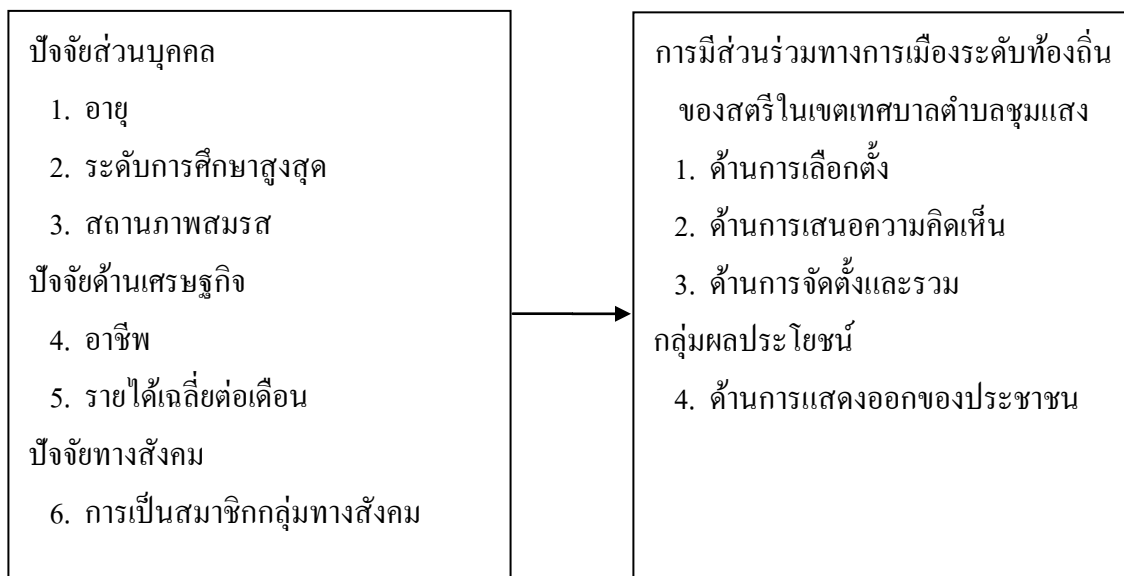
การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการปรับแนวคิดและกำหนดขอบเขตให้เข้ากับบริบทการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชุมแสง และได้กำหนดขอบเขตของตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกของประชาชน

และกำหนดตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ซึ่งได้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1) อายุ (กัลยา หนูสาย, 2550; ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552; สุเทพ คชดี, 2551; อาจารย์ รติสว่างค์, 2552; ณิชจิรา นาคศิริ, 2557; ภัชรีภรณ์ ทาวดี, 2549; วรณี กมลวิทย์ศิริกุล, 2550; ประเวช แสงสุข, 2553; ศสิริ อิ่มนพรัตน์, 2555; สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม, 2553) (2) ระดับการศึกษาสูงสุด (ภัชรีภรณ์ ทาวดี, 2549; วรณี กมลวิทย์ศิริกุล, 2550; ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552; สุเทพ คชดี, 2551; สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม, 2553; ศสิริ อิ่มนพรัตน์, 2555; อาจารย์ รติสว่างค์, 2552; ประเวช แสงสุข, 2553; กัลยา หนูสาย, 2550) (3) สถานภาพสมรส (ณิชจิรา นาคศิริ, 2557; ภัชรีภรณ์ ทาวดี, 2549; กัลยา หนูสาย, 2550; ประเวช แสงสุข, 2553; สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม, 2553; ศสิริ อิ่มนพรัตน์, 2555) (4) อาชีพ (กัลยา หนูสาย, 2550; วรณี กมลวิทย์ศิริกุล, 2550; ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552; สุเทพ คชดี, 2551; ภัชรีภรณ์ ทาวดี, 2549; สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม, 2553; ณิชจิรา นาคศิริ, 2557; ประเวช แสงสุข, 2553) (5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ภัชรีภรณ์ ทาวดี, 2549; วรณี กมลวิทย์ศิริกุล, 2550; สุเทพ คชดี, 2551; อาจารย์ รติสว่างค์, 2552; ณิชจิรา นาคศิริ, 2557; ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552;

ศศิริ อิ่มนพรัตน์, 2555; สุชาติพิศ สิริวงศ์พรหม, 2553; ประเวศ แสงสุข, 2553) และ (6) การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล, 2550; ภัชรีภรณ์ ทาวดี, 2549) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
2. ทราบถึงความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม
3. นำผลจากการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับสตรีในการปกครองท้องถิ่นให้มากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอ

ความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกของประชาชน และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สตรีที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป (เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ เมื่อปีที่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2555) และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำนวน 1,490 คน (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรท้องถิ่นเทศบาลตำบลชุมแสง ของเดือนมกราคม พ.ศ.2559)

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เริ่มตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558-พฤษภาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น หมายถึง การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงเข้าไปมีบทบาทหรือพฤติกรรมแสดงออกในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกของประชาชน โดยมุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งการกระทำนั้นอาจผิดกฎหมาย หรือถูกต้องตามกฎหมาย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง หมายถึง การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงเข้าไปมีบทบาทหรือพฤติกรรมแสดงออกเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาลตำบล การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การรับฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร การสนับสนุนหรือบริจาคปัจจัยต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง การเป็นอาสาสมัครต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง และการเสนอตัวเข้าสมัครการเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเสนอความคิดเห็น หมายถึง การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงเข้าไปมีบทบาทหรือพฤติกรรมแสดงออกเกี่ยวกับการร่วมประชุมประชาคม

นำเรื่องเกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่นหรือข้อเสนอโครงการต่าง ๆ ตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้เทศบาลตำบลเข้าดำเนินการโดยการเสนอปัญหาหรือแสดงความคิดเห็นด้วยวาจา หรือทำเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของเอกสารเกี่ยวกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลผ่านสื่อต่าง ๆ หรือผ่านทางเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงเข้าไปมีบทบาทหรือพฤติกรรมแสดงออกโดยการรวมตัวรวมกลุ่มของประชาชน เพื่อเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเกษตร กลุ่มประเพณีและอนุรักษ์วัฒนธรรม หรือกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการรับผลประโยชน์หรือเพื่อที่จะแสดงอำนาจต่อรองในการกำหนดนโยบายหรือการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลชุมแสง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการแสดงออกของประชาชน หมายถึง การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงเข้าไปมีบทบาทหรือพฤติกรรมแสดงออกโดยการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ การชักชวนผู้อื่นหรือญาติพี่น้องเข้าร่วมกิจกรรม หรือมีการรวมกลุ่มต่อต้านประท้วงเกี่ยวกับการดำเนินการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่พอใจ และแสดงออกในการต่อต้าน หรือโต้แย้งกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ตรงกับความต้องการในการบริหารกิจการต่าง ๆ ของเทศบาลตำบลชุมแสง

ท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

สตรี หมายถึง ประชากรเพศหญิงตามข้อมูลทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

อายุ หมายถึง อายุของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง นับจำนวนเต็มปีบริบูรณ์ ในขณะที่ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ช่วงอายุ ได้แก่ 22-30 ปี, 31-40 ปี, 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษาสูงสุด หมายถึง วุฒิมัธยมศึกษาชั้นสูงสุดที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ได้รับแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช., อนุปริญญา/ ปวส., ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพสมรสของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ โสด, แต่งงานอยู่ด้วยกัน, แต่งงานแยกกันอยู่, หย่าและหม้าย

อาชีพ หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกร, พนักงานบริษัทเอกชน, ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว, รับจ้าง, ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และไม่ได้ประกอบอาชีพ

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ รวมทั้งรายได้ส่วนอื่นที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพต่อเดือนของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เกิน 10,000 บาท, 10,001-15,000 บาท, 15,001-30,000 บาท และตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หมายถึง การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เช่น การเป็นสมาชิกชมรมลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มแม่บ้านสตรี หรือกลุ่มอาชีพต่างๆแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เป็นสมาชิกกลุ่ม และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมา เป็นกรอบแนวทางในการวิจัย ซึ่งนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับสตรี
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลชุมแสง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. ที่มาของตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายการมีส่วนร่วม

สมสุดา ผู้พัฒนา และจุฬารัตน์ วัฒนะ (2556, หน้า 11) ได้ทบทวนความหมายของการมีส่วนร่วมจากพจนานุกรมต่าง ๆ ดังนี้ ในพจนานุกรมของ Collins Cobuild English language dictionary (Sinclair, 1987, p.1045) ให้ความหมายว่า เป็นการเข้าไปมีส่วนกระทำ (Action) ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือระบบใดระบบหนึ่ง เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่อต้าน ยาเสพติด หรือ ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงประชามติต่อนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล เป็นต้น สำหรับพจนานุกรมของ Cambridge (2005, p.919) ให้ความหมายเหมือนของ Collins Cobuild แต่ขยายความเพิ่มอีกว่าการมีส่วนร่วมเป็นการเข้ามาเกี่ยวข้อง (Become involved in an activity) กับกิจกรรมหรือกับบางสิ่งบางอย่างพจนานุกรมลัทธิราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1142) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่าเป็นการมีส่วนได้ส่วนเสียในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น คำว่าส่วนได้ส่วนเสียนั้น พจนานุกรมมติชน (2547, หน้า 846) ได้ให้ความหมายว่าเป็นประโยชน์ที่อาจได้ หรืออาจเสีย ซึ่งมีร่วมกันในส่วนรวม

ดังนั้น จากความหมายของการมีส่วนร่วมในพจนานุกรมข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปทำกิจกรรมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกับผู้อื่น

ความหมายการเมือง

สุพจน์ บุญวิเศษ (2551, หน้า 20-21 อ้างถึงใน สมสุดา ผู้พัฒนา และจุฬารัตน์ วัฒนะ, 2556, หน้า 13) ได้รวบรวมความหมายการเมืองของผู้รู้ต่างประเทศไว้ดังนี้ Aristotle ให้ความหมายการเมืองว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน Max Weber การเมืองเป็นกิจการของรัฐ หรือแนวทางของรัฐในการปกครองพลเมืองในรัฐ การเมืองจึงเป็นกิจกรรมเพื่อทำให้ได้อำนาจของรัฐ เพื่อจะได้แบ่งสรรอำนาจหน้าที่ระหว่างบุคคล หรือ กลุ่ม Niccolo Machiavelli การเมืองเป็นเรื่องการต่อสู้เพื่อแสวงหาอำนาจ และใช้อำนาจอย่างมีศิลปะ David Easton การเมืองเป็นเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม

พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร (2552, หน้า 48) การเมืองหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการแข่งขันเพื่อให้ได้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสมาชิกสังคมส่วนใหญ่

ชลธิศ ชีระจิตติ (2551, หน้า 278-282) ได้อธิบายความหมายการเมืองไว้ในหนังสือ “คำ และความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย” ไว้ว่า การเมือง คือ การจัดสรรทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม โดยมีอำนาจอันชอบธรรมเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ บังคับใช้ทำให้เกิดผลในการปฏิบัติตาม การเมืองเป็นเรื่องที่กลุ่มคนหนึ่งใช้อิทธิพล (Influence) ต่อกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร หรือสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม การเมืองจึงเป็นกิจกรรมและกระบวนการที่เกิดขึ้นในระบบการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมบรรลุผลประโยชน์ที่ตกลงร่วมกัน คือ จัดสรรทรัพยากรหรือสิ่งที่มีคุณค่าร่วมกัน ชลธิศ ชีระจิตติ ได้ขยายความต่ออีกว่าสังคมใด ๆ ก็ตาม เมื่อมีเรื่องทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม เช่น สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับสมาชิกในสังคม เมื่อนั้นจะเกิดความขัดแย้งในการประสานผลประโยชน์สังคมจะต้องเกิดกิจกรรมหนึ่งคือกิจกรรมการเมือง เพื่อมาทำหน้าที่จัดสรร ประสานผลประโยชน์ ประนีประนอม และสร้างความร่วมมือ เพื่อจัดสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสาธารณชน กิจกรรมนี้เองที่เรียกว่า “การเมือง”

ดังนั้น จากความหมายของการเมืองที่นักวิชาการ ได้ให้ไว้ข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการเมือง คือ กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ ความร่วมมือ และความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากร และจัดสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมให้เกิดผลต่อสมาชิกสังคมส่วนใหญ่

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Milbrath (1965 อ้างถึงใน ประเวศ แสงสุข, 2553, หน้า 9) ได้ให้นิยามของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการ และยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วย ผู้ที่ยอมรับรัฐบาลจะแสดงออกโดยการปรับพฤติกรรมตนเองตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้อง

ของรัฐบาล แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็จะพยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงมีทั้งที่เป็นการต่อต้าน เช่น เดินขบวนประท้วงการก่อจลาจล เป็นต้น และทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือในการเสียดภาษี เป็นต้น

McClosky (1968 อ้างถึงใน สุกฤดา จินดาพรหม, 2555, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าคือกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมในการเลือกผู้ปกครองประเทศ โดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ รวมทั้งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การหาข่าว การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงินและการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะความกระตือรือร้นของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น รวมถึงการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ผู้ลงคะแนนเสียงตามบัญชี การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียดภาษี การเสียสิทธิ การเป็นทหาร และหน้าที่ด้านตุลาการ เป็นต้น

Weiner (1971 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 7) การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม

Huntington and Dominquez(1975 อ้างถึงในพรเพ็ญเพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 7) การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้งการร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อให้โน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง การใช้ความรุนแรง

Verba and Nie(1975 อ้างถึงใน ฉัชจิรา นาคศิริ, 2557, หน้า 12) ได้อธิบายว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชน เฉพาะบุคคลเป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิที่เกี่ยวกับการพูดการชุมนุมและการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2531, หน้า 157) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกันไปด้วย

สมสุดา ผู้พัฒนา และจุฬารัตน์ วัฒนะ(2556, หน้า 20) การกระทำกิจกรรมการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิทางการเมือง โดยมุ่งหวังให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจเพื่อนำไปสู่ประโยชน์สุขของสาธารณชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้แบ่งได้เป็น 2 แนวทางคือ 1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบทางการ เป็นการกระทำกิจกรรมการเมืองตามสิทธิที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือตามที่สถาบันการเมืองของรัฐกำหนด การมีส่วนร่วมแบบนี้ เช่น การเลือกตั้งการเสนอตัวลงเลือกตั้ง การลงประชามติ การเดินขบวน การออกกฎหมาย การปฏิบัติ เป็นต้น 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบธรรมชาติ หรือวิถีชีวิตชุมชน เป็นการกระทำกิจกรรมเศรษฐกิจ-สังคม-ชุมชน เพื่อมุ่งหวังให้มีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ

ดังนั้น จากความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักวิชาการได้ให้ไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาทหรือพฤติกรรมแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ โดยมุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งการกระทำนั้นอาจผิดกฎหมาย หรือถูกต้องตามกฎหมาย

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Milbrath and Goel (1977 อ้างถึงใน สุกฤตา จินดาพรหม, 2555, หน้า 11) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง 6 รูปแบบ คือ

1. การเลือกตั้ง พบว่าเป็นรูปแบบในการเข้าร่วมทางการเมืองที่แยกจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง จากการศึกษาของ Milbrath and Goel พบว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อระบบมากกว่าการกระทำตามความต้องการของคนที่ต่อระบบการเมือง จึงเห็นว่าผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิธีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน นอกจากนี้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ไม่ต้องการสื่อข่าวสาร และแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ

2. เป็นเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่พรรคหาเสียง คือ การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเมืองและในการเลือกตั้ง ขอบเขตของกิจกรรมได้แก่การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือพรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบการลงสมัครรับเลือกตั้ง การร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

3. เป็นผู้มืบทบาทในชุมชน ขอบเขตการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ การรวมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม เป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นในองค์กรที่มืบทบาทเกี่ยวกับกิจการสาธารณะอื่น ๆ และติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม “ผู้มืบทบาทในชุมชน” มีลักษณะคล้ายกับ “เจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง” ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกัน ที่แตกต่างกัน “ผู้มืบทบาทในชุมชน” มีความเกี่ยวข้องกับทั้งพรรค และการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้มืบทบาทในพรรคการเมือง

4. มีการติดต่อกับทางราชการ เช่น การติดต่อในเรื่องภาษี โรงเรียน การทำถนน การตรวจสอบความมั่นคงด้านสังคม การมีส่วนร่วมแบบนี้จะส่งผลโดยตรงต่อบุคคลนั้น

5. เป็นผู้ประท้วง คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือก่อให้เกิดการจลาจลเพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้ารัฐบาลทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม

6. เป็นผู้สื่อข่าว คือ การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การส่งจดหมายสนับสนุนผู้นำเมื่อเขาทำดี การเข้าร่วมถกเถียงปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการ การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กิจกรรมแต่ละอย่างต้องแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันภายในชุมชน รูปแบบของ “ผู้สื่อข่าวสาร” นี้มักเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมากและสนใจทางการเมือง จะมีการวิพากษ์วิจารณ์แต่ไม่แสดงออกโดยการประท้วง

Verba and Nie (1975 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 12-13) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) เป็นกิจกรรมที่ประชาชนจำนวนมากในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยสามารถเข้าร่วมได้ เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย และแสดงออกถึงสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน ในการแสดงเจตจำนงเลือกผู้นำปกครองประเทศ

2. การจัดกิจกรรมรณรงค์หาเสียง (Campaign activity) ผู้ที่มีส่วนร่วมการเมืองในขั้นนี้ เป็นผู้ที่มีมุ่งการกระทำของพวกเขาให้มีผลกระทบอย่างมากต่อการแพ้-ชนะการเลือกตั้ง และขอมส่งผลกระทบต่อนโยบาย หรือการเลือกรัฐบาลได้ การมีส่วนร่วมระดับนี้จึงต้องใช้ทั้งกำลังเงินกำลังความรู้กำลังเครือข่าย และเวลา

3. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐหรือนักการเมือง (Particularized contacts) เป็นการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชน และหรือภาคเอกชนเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือนักการเมืองเพื่อผลักดันนโยบาย หรือแก้ปัญหาส่วนรวม หรือปัญหาส่วนตัว หรือเพื่อแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องให้ผู้แทนราษฎร หรือเจ้าหน้าที่รัฐพิจารณาข้อเรียกร้องที่เขาเสนอ

4. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Cooperative activity) เป็นการแสดงออกต่อปัญหาการเมืองและสังคม โดยจัดกิจกรรมรณรงค์ทำกันเป็นหมู่คณะ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

5. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ใช้ความรุนแรง เป็นกิจกรรมที่มุ่งเปลี่ยนนโยบาย หรือเปลี่ยนผู้นำทางการเมืองโดยใช้กิจกรรมที่ก่อความวุ่นวาย เช่น การปฏิวัติ เป็นต้น

Almond and Powell (1976 อ้างถึงใน สุกฤตดา จินดาพรหม, 2555, หน้า 12) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ละเอียดชัดเจน โดยการแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ โดยแต่ละรูปแบบมีการจำแนกออกเป็นแบบย่อย ๆ อีกดังนี้ คือ

1. แบบปกติ (Conventional forms)

- 1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง
- 1.2 การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
- 1.3 กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- 1.4 การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
- 1.5 การติดต่ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

2. แบบไม่ปกติ (Unconventional forms)

- 2.1 การยื่นข้อเรียกร้อง
- 2.2 การเดินขบวน
- 2.3 การเข้าประจันหน้า
- 2.4 การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
- 2.5 การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- 2.6 สงครามกองโจรและการปฏิวัติ

Huntington and Nelson (1982 อ้างถึงใน อภิชาติ การิกาญจน์, 2533, หน้า 19)

แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 รูปแบบ

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral activity) หมายถึง กิจกรรมการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง

2. การลอบบี้ (Lobby) หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์การ (Organizational activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์การใดองค์การหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ต่อประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง (Contacting) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองเป็นการส่วนตัว โดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว ตลอดจนหมู่คณะของตน

5. การใช้กำลังรุนแรง (Violence) เป็นกิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น การก่อรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เช่น การปฏิวัติ

จันทนา สุทธิจารี (2544, หน้า 412-415 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552, หน้า 19-20) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับไปปฏิบัติใช้โดยทั่วกัน มีดังนี้

1.1 การเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การเลือกตั้งในรูปแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด่นชัดที่สุดในทางการวิจัยสามารถวัดระดับ ประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

1.2 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การเขียน และอื่น ๆ ที่มีความสำคัญ เพราะเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลจากประชาชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกทางการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความหมายที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรค

1.4 การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคนมารวมกันเพราะมีอาชีพการงานหรือมีผลประโยชน์ หรือมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน และใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มตน

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายรองรับไว้ คือ

2.1 การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง โดยประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดง ความไม่เห็นด้วยกับนโยบายการดำเนินงานของรัฐ หรือเรียกร้องต่อรัฐบาลเพื่อกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2.2 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เป็นการแสดงออกของประชาชนที่ไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ ที่อาจเป็นผลกระทบเป็น ความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศได้

บุญเรือง บูรณศักดิ์ (2529) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในบริบท การเมืองของประเทศไทย ออกเป็น 2 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

1.1 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ของประชาชน อาจจะเป็นการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ของชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการพูด อภิปราย การเขียน และการพิมพ์ สิ่งเหล่านี้ ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการที่สำคัญไม่น้อย เพราะจะส่งอิทธิพลให้รัฐบาลต้องรับฟัง และนำไปปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.2 การรวมกลุ่ม อาจเป็นการรวมกลุ่มของผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อรักษา และปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิผล บางกลุ่มอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อ พิทักษ์ผลประโยชน์ของสาธารณชนทั่วไป ซึ่งต่างก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นกัน

1.3 การจัดตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการรวมกลุ่มของบุคคล ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะจัดการบริหารประเทศให้เป็นไป ตามอุดมการณ์และแนวปฏิบัติที่กำหนดเอาไว้ ระบบพรรคการเมืองถือว่าเป็นองค์กรทางการเมือง ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะ และเป็นองค์กรที่ประชาชนสามารถร่วมจัดตั้งขึ้นได้โดยตรง โดยร่วมกันจัดตั้งพรรคเพื่อ ความมุ่งหมาย ที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองอย่างแท้จริง เช่น การจัดตั้งรัฐบาล

1.4 การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต้องไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งหมายถึงประชาชนต้องการจะให้ผู้ใดเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทน พวกเขาในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของปวงชน การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเป็น การแสดงถึงความเป็นผู้มีคามสำนึกทางการเมืองสูง มีความรู้ ความเข้าใจอย่างเพียงพอใน การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.5 การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ มักจะดำเนินไปเฉพาะในช่วงที่จะมีการเลือกตั้ง เพราะประชาชนผู้ใดก็ตามที่เป็นสมาชิกหรือ

เป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมืองใด ก็ย่อมจะช่วยพรรคหาเสียงช่วยพรรคนั้น ๆ เพื่อที่จะให้พรรคที่ตนสนับสนุนหรือเป็นสมาชิกได้รับการเลือกตั้งด้วยเสียงข้างมาก จะได้มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาล เพื่อจะนำนโยบายของพรรคมาใช้ในการบริหารประเทศ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ บางสังคมอาจจะไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยตรง แต่ก็มีความสำคัญไม่น้อย ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง

2.1 การเดินขบวนประท้วง การเดินขบวนประท้วงนี้ เป็นการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อแสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของรัฐบาล การดำเนินการประท้วงแต่ละครั้งจะมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป เป็นการแสดงออกซึ่งพลังของประชาชนส่วนใหญ่ว่า พวกเขาต้องการสิ่งใด และอยากให้รัฐบาลสนองตอบอย่างไร การเดินขบวนประท้วงครั้งสำคัญในประเทศของเราในปี พ.ศ. 2516 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองอย่างมาก ถึงแม้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ซึ่งเป็นแบบที่ไม่เป็นทางการ แต่ก็มิมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของประเทศไม่น้อยไปกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบอื่น ๆ

2.2 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง การก่อความวุ่นวายทางการเมืองส่วนมากมักจะเกิดจากการปลุกระดมโดยกลุ่มพลังต่าง ๆ เช่น กลุ่มนิสิต-นักศึกษา กลุ่มสหภาพแรงงาน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยจะหยิบยกเอาข้อบกพร่องของรัฐบาลขึ้นมาเป็นสาเหตุ เมื่อมีการปลุกระดมก็ย่อมมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงการต่อต้านการกระทำของรัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนัดหยุดงาน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล ซึ่งจะมีผลเสียหายทั้งทางด้านเศรษฐกิจและอื่น ๆ จึงจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องหามาตรการแก้ไขเพื่อให้รัฐบาลสามารถบริหารประเทศไปได้

2.3 การใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน วิธีการแบบนี้เป็นการก่อวินาศกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลอบวางระเบิดสถานที่สำคัญ การข่มขู่เพื่อให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว เป็นวิธีการที่คนส่วนใหญ่ของประเทศไม่เห็นด้วย แต่เป็นผลกระทบต่อรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ก็หันมาให้ความสนใจต่อปัญหาและหาทางแก้ไข

2.4 การปฏิวัติ เป็นการใช่วิธีการรุนแรงและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองและโครงสร้างของสังคมอย่างฉับพลันอันมีสาเหตุหลาย ๆ ประการ เช่น สาเหตุทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือการเรียกร้องของประชาชนซึ่งหมดความอดทนต่อการปกครองของรัฐบาลจนเกิดความกดดันทำให้ประชาชนจับกลุ่มก่อจลาจลสร้างความวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง เป็นเหตุให้มีการนองเลือดนำไปสู่การปฏิวัติ วิธีการแบบนี้ถือว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

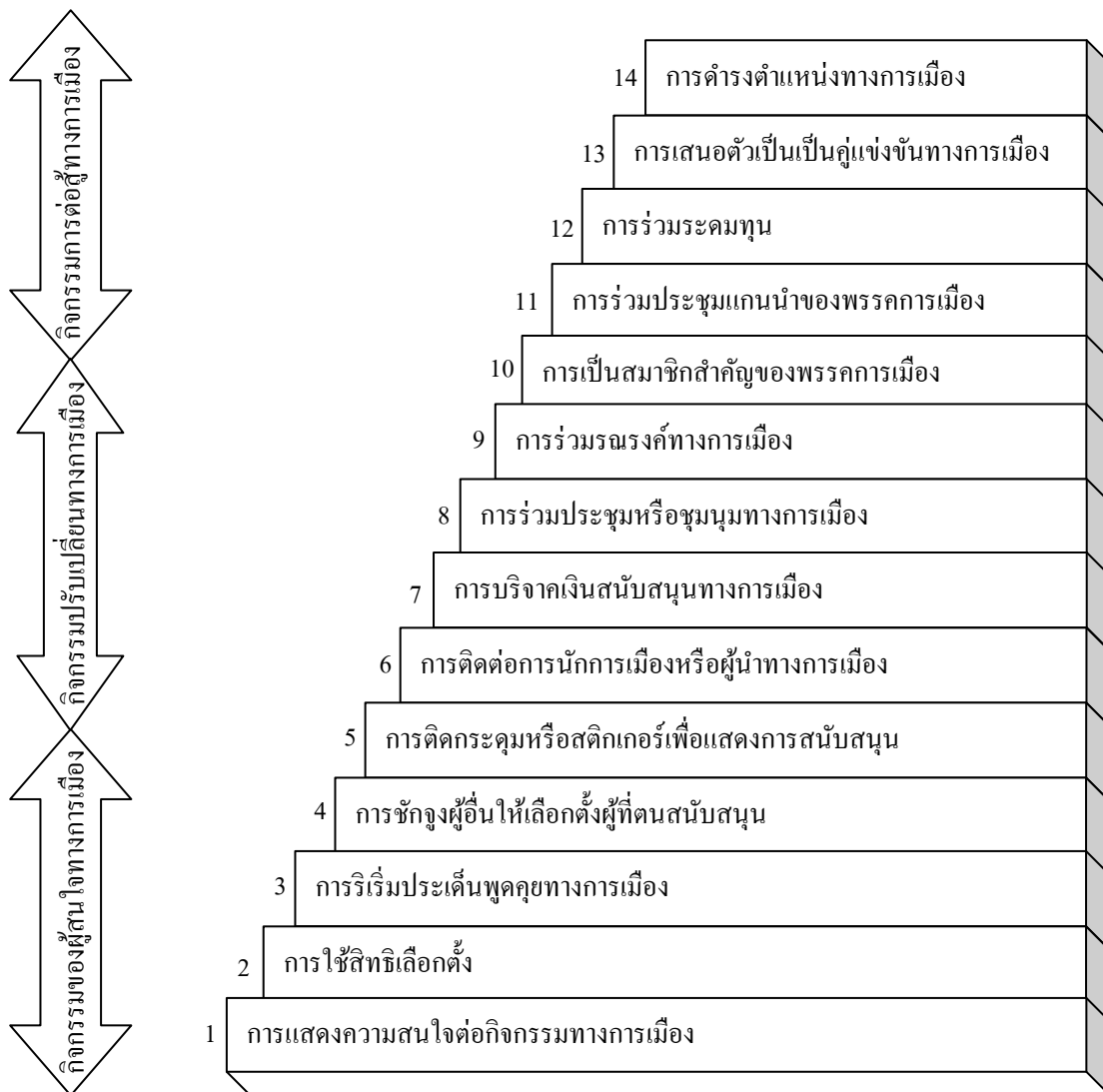
เพราะอย่างน้อยก็เป็นกลุ่มที่ช่วยสนับสนุน เพราะไม่เช่นนั้นการปฏิวัติคงไม่สำเร็จ

ดังนั้นจากแนวคิดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษา นำไปสู่การกำหนดขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีการคัดแปลงแนวคิดและกำหนดขอบเขตให้เข้ากับบริบทการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกของประชาชน

นอกจากการจัดแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ได้มีการจัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดย Milbrath (1965 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 11-12) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยศึกษาลำดับขั้นการเกี่ยวพันทางการเมืองว่าแบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่สนใจการเมือง และกลุ่มที่สนใจการเมือง ในกลุ่มที่สนใจแบ่งได้อีก 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้สนใจติดตามการเมือง (Spectators)
2. กลุ่มเปลี่ยนผ่าน เป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มผู้สนใจกับกลุ่มต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง (Transitioners)
3. กลุ่มเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง (Gladiators)

อย่างไรก็ตาม Milbrath ได้ขยายความว่าบุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้สามารถเลื่อนไหลสลับเปลี่ยนถ่ายเทไปอยู่แต่ละกลุ่มได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง Milbrath ได้จัดลำดับพฤติกรรมการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยจัดลำดับตามความสนใจจนถึงเข้าร่วมการเมือง (Milbrath, 1965 อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2542)

 กลุ่มผู้ไม่สนใจทางการเมือง

ภาพที่ 2 การแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยศึกษาลำดับขั้นการเกี่ยวพันทางการเมือง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการวิจัยของ Milbrath and Goel(1977 อ้างถึงใน ประเวศ แสงวสุข, 2553, หน้า 28)

พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่

1. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental stimuli) ได้แก่ ระบบสังคม (Social system) และสภาพการณ์ทางการเมือง (Political settings) ปัจจัยด้านนี้อาจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

2. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) ได้แก่ พันธุกรรม แรงขับ ความต้องการทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจและร่างกาย และความเชื่อและทัศนคติทางการเมือง

Burkhart et al. (1972 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 8) เสนอปัจจัยที่ทำให้บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับสังคมกับผู้อื่น
2. ความต้องการที่อยากจะรู้จักกับบุคคลสำคัญ
3. ความต้องการที่จะทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อสังคม หรือกลุ่มของตน
4. ความต้องการได้มาซึ่งอำนาจ
5. ความต้องการได้มาซึ่งอิทธิพล
6. ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี
7. ความต้องการที่จะตอบสนองสภาวะทางจิต
8. ความต้องการรายได้ที่สูงขึ้น

Nie et al. (1969 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 8-9) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า มีทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรง (แบ่งออกเป็นความสัมพันธ์สูงและปานกลาง) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางอ้อมหรือมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรง (แบ่งออกเป็นความสัมพันธ์สูงและปานกลาง) ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความสำนึกในหน้าที่การเมือง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์สูง และ การรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง ประสิทธิภาพทาง การเมือง ที่มีความสัมพันธ์ปานกลาง

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางอ้อม หรือมีระดับความสัมพันธ์ต่ำได้แก่ สถานะทางสังคม สมบัติ ธารงษ์วงศ์ (2542 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล, 2549, หน้า 10-11) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลในฐานะปัจเจกได้ดังนี้

1. ปัจจัยความสนใจหรือความผูกพันกับการเลือกตั้งหรือการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
 2. ปัจจัยการประกาศตัวสังกัดพรรคการเมือง โดยผู้ที่ประกาศตัวว่าสังกัดพรรคการเมือง จะมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงกว่าผู้ที่มิได้ประกาศตัว
 3. ปัจจัยอายุ คือ ผู้ที่มีอายุมากหรือผู้อาวุโสมีแนวโน้มจะเข้าสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าผู้มีอายุน้อยหรือคนหนุ่มสาว
 4. ปัจจัยความนิยมตัวบุคคลในการแข่งขันทางการเมือง ถ้าบุคคลใดมีความนิยมตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการแข่งขันทางการเมืองย่อมต้องการที่จะให้ผู้ที่ตนพอใจได้รับเลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีความแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีได้นิยมในตัวบุคคลใดเป็นพิเศษ
 5. ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับความผูกพันทางการเมือง
 6. ปัจจัยเพศ โดยเพศชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่ทำให้เพศชายเป็นเพศที่เป็นผู้นำในทุก ๆ ด้าน ส่วนเพศหญิงถูกอบรมขัดเกลาให้เป็นผู้ตาม
- อภิชาติ การิกาญจน์ (2533, หน้า 25-27) ได้ศึกษาแนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากนักวิชาการหลายท่าน ดังต่อไปนี้
- Almond and Verba (1963, pp. 380-381) ได้สรุปความสัมพันธ์ของการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้
1. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นก็ยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อปัจเจกบุคคลมากกว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาต่ำ
 2. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นมักจะเห็นได้ว่าเป็นผู้สนใจข่าวสารทางการเมืองให้ความสนใจในการรณรงค์หาเสียงมากกว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาต่ำ
 3. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น
 4. บุคคลยิ่งได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีความคิดเห็นในเรื่องการเมืองกว้างขวางมากขึ้น
 5. บุคคลยิ่งได้รับการศึกษาสูงขึ้นมีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการถกเถียงหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้น
 6. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะรู้สึกสะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุคคลอื่นถึงปัญหาบ้านเมือง ในขณะที่บุคคลที่ได้รับการศึกษาน้อยจะพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเหล่านั้น

7. บุคคลที่มีการศึกษาสูงดูเหมือนว่าจะพิจารณาตนเองในฐานะที่จะสามารถมีอิทธิพลต่อรัฐบาลได้

8. บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์การ

9. บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีความมั่นใจในการเข้าสังคม และเชื่อว่าบุคคลอื่นเป็นผู้มีคุณค่าและมีประโยชน์

Sigel and Hoskin (1977, pp. 271-285 อ้างถึงใน อภิชาติ การิกาญจน์, 2533, หน้า 26) ได้สรุปว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

1. บุคคลยังมีความพอใจในเกียรติภูมิของอาชีพมากเท่าใด การก้าวไปสู่สถานภาพทางอาชีพที่สูงขึ้นก็จะทำให้บุคคลพึงพอใจในอาชีพมากขึ้น

2. เมื่อบุคคลนั้นอยู่ในสถานภาพทางอาชีพสูงขึ้น บุคคลจะมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นด้วย

3. เมื่อบุคคลมีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ความพร้อมหลาย ๆ ประการที่จะเข้าสู่การแสวงหาอำนาจทางการเมืองก็มีมากขึ้น

4. เมื่อสถานภาพทางอาชีพและสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น ดูเหมือนว่าทัศนคติในทางการเมืองของบุคคลจะเป็นไปในลักษณะอนุรักษ์นิยมมากขึ้น ในทางกลับกัน บุคคลซึ่งอยู่ในสถานภาพทางอาชีพต่ำ เช่น ผู้ใช้แรงงาน ไม่ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง แต่จะตระหนักถึงเรื่องเศรษฐกิจมากกว่า

Jensen (1960, p. 334 อ้างถึงใน อภิชาติ การิกาญจน์, 2533, หน้า 26) ได้จำแนกอาชีพเป็นอันดับและสถานภาพทางอาชีพซึ่งแตกต่างกันออกไปตามลักษณะอาชีพไว้ดังนี้

1. กลุ่มอาชีพซึ่งใช้วิชาชีพ (Professionals) เป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2. กลุ่มนักธุรกิจ (Businessman)

3. กลุ่มเสมียนพนักงาน (Clerical)

4. กลุ่มผู้ใช้แรงงานซึ่งใช้ทักษะและกึ่งทักษะ (Skilled workers and semi-skilled workers)

5. กลุ่มผู้ใช้แรงงาน (Unskilled workers)

ส่วน Lane (1959, p. 334 อ้างถึงใน อภิชาติ การิกาญจน์, 2533, หน้า 26) ได้เสนอแนะถึงลักษณะของงานซึ่งเอื้ออำนวยให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพของงานอาชีพนั้น มีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงขึ้นคือ

1. เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม และการใช้ความรู้ ทักษะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง

2. เป็นงานที่มีโอกาสที่จะปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่มีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน

3. เป็นงานที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากนโยบายของรัฐ

4. เป็นงานซึ่งมีบทบาทและรับผิดชอบในการบริการสังคม

Bari (2005, pp. 3-5 อ้างถึงใน สมสุดา ผู้พัฒนา และจุฬารัตน์ วัฒนะ, 2556, หน้า 27-28) ได้จัดทำรายงานชื่อ “Women’s political participation: Issues and challenges” ให้แก่ Division for the advancement of women (DAW), United Nation Bari ได้เสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านอุดมการณ์ สังคมที่มีอุดมการณ์ว่าชายเป็นใหญ่ สตรีจะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยเพราะสตรีจะถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ทำหน้าที่การเป็นแม่และภรรยา ส่วนกิจการการเมืองซึ่งเป็นเรื่องนอกบ้านควรเป็นภารกิจของชาย

2. ปัจจัยการเมือง สังคมที่ให้ค่านิยมการเมืองเฉพาะแบบทางการเมือง คือ การเมืองเป็นกิจกรรมของสถาบันการเมือง สังคมนั้นสตรีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างน้อยตรงกันข้ามหากสังคมโดยยอมรับว่าการเมืองมีทั้งแบบทางการเมือง และแบบไม่เป็นทางการเมือง หรือแบบธรรมชาติ สตรีจะมีโอกาสเข้าร่วมการเมืองค่อนข้างสูง สังคมใดระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยสูง สตรีก็มีโอกาสเข้าร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วยเช่นกัน

3. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมความเชื่ออย่างมั่นคงของคนในสังคมจนกลายเป็นวัฒนธรรมความเชื่อของสังคมย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีสังคมที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว โอกาสที่สตรีมีส่วนร่วมการเมืองก็ย่อมมีน้อย สตรีที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็แตกต่างกัน บทบาทสตรีที่ต้องรับผิดชอบงานในครอบครัว และดูแลบุตรเป็นปัจจัยสังคมที่ทำให้สตรีไม่มีเวลาพอที่จะทำงานด้านการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงย่อมมีน้อยกว่าผู้ชาย

4. ปัจจัยเศรษฐกิจ การทำงานภาคการเมืองจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสูง หากสตรีไม่มีต้นทุนทางทุนทรัพย์เพียงพอ โอกาสที่สตรีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ย่อมมีน้อย

5. ปัจจัยต้นทุนทางสังคม และต้นทุนทางการเมือง สตรีที่ไม่ได้ทำงานภาคสังคมสตรีที่ไม่ได้แสดงบทบาทพัฒนาชุมชนให้ชาวบ้านในชุมชนนั้นเห็นผลงาน หรือเห็นความสามารถของสตรีเอง สตรีนั้นย่อมมีต้นทุนทางสังคมและการเมืองต่ำ การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ย่อมมีน้อย สตรีที่มีทักษะทางการเมือง มีทุนทรัพย์ มีการศึกษา ได้รับการฝึกฝนอบรมและสามารถเข้าถึงข้อมูลปัจจุบันทันเหตุการณ์ สตรีนั้นย่อมมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงเช่นกัน

สมสุดา ผู้พัฒนา และจุฬารัตน์ วัฒนะ (2556, หน้า 83) ได้ทำงานวิจัยเรื่องบทบาทสตรีกับพื้นที่ทางการเมืองซึ่งเป็นโครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในทางการเมือง จากการศึกษาปัจจัยกิจกรรมสังคมที่มีความสัมพันธ์ และมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 3 เรื่อง พบว่า บุรุษ-สตรีการเมืองเห็นด้วยสอดคล้องกันว่า ปัจจัยกิจกรรมสังคมทั้ง 3 เรื่อง มีผลมากต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ 1) การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสังคม 2) การมีเครือข่ายทำงานแก้ปัญหาชุมชน 3) การเป็นคณะกรรมการ/ อาสาสมัครในชุมชน/ ในจังหวัด

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ ฤทธระฤก (2549, หน้า 165-166) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย 1) การรวมกลุ่มการเมือง 2) การสร้างเครือข่าย 3) การศึกษาหาความรู้ 4) ความพร้อมในการช่วยเหลือชาวบ้านและ 5) การเข้ากลุ่มทางสังคม

ถวิลวดี บุรีกุล, ศรัณยู หมั่นทรัพย์, ชุศักดิ์ ปัญญามูล และสิริกัญญา ปานพวงศรี (2547, หน้า 62) ได้ทำการประเมินผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทของการกระจายอำนาจโดยใช้กรณีศึกษา 3 กรณี คือ 1) สภาพพัฒนาหมู่บ้านหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม 2) เครือข่ายป่าชุมชนลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 3) องค์กรชุมชนประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานีอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี จากการศึกษาถวิลวดี บุรีกุลและคณะ ได้สรุปว่าปัจจัยที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจอย่างยั่งยืน มี 3 ปัจจัยหลัก คือ 1) ความรู้ 2) การสนับสนุนทางการเมือง และ 3) การเคลื่อนไหวทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสตรี

เพศ (Sex)

เป็นการจำแนกมนุษย์มาตั้งแต่เกิดตามสรีระร่างกายว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เช่น ผู้หญิงมีมดลูก ผู้ชายไม่มีมดลูก ผู้ชายมีลูกกระเดือกที่เห็นได้ชัดและเสียงห้าว ผู้หญิงมีเสียงแหลมเล็กกว่า ผู้หญิงมีเต้านมกลมมนเพราะมีไขมันมากกว่าเต้านมของผู้ชาย เป็นต้น

บทบาทเพศ (Sex role) ทั้งหญิงและชายต่างก็มีบทบาทเพศตามเพศสรีระที่มีมาแต่กำเนิด คือ การที่ผู้หญิงตั้งครรถ์เมื่อสุจิตของผู้ชายผสมกับไข่ของผู้หญิง ผู้ชายมีเชื้ออสุจิ ผู้หญิงตั้งครรถ์และคลอดลูก ให้ลูกคุณนมาจากเต้านมของตน เป็นต้น

ความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender)

นอกเหนือไปจากความแตกต่างทางสรีระ ผู้หญิงกับผู้ชายมีบทบาทต่างกันออกไปตามค่านิยมต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้หญิงและผู้ชายที่สังคมเป็นผู้กำหนดขึ้น ผู้หญิงและผู้ชายทุกคนในสังคมจะถูกขัดเกลา อบรม สั่งสอนให้รู้จักบทบาทและปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันตามลักษณะความเป็นหญิงชายที่สังคมสร้างไว้ (Gender) ครอบครัวยังเป็นผู้รับหน้าที่ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ถ่ายทอด จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

บทบาทและความเป็นหญิงเป็นชายในแต่ละสังคมจะถูกหล่อหลอมออกมาตามลักษณะทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม วัฒนธรรม ครอบครัวยังเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับอายุ ชนชั้น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อค่านิยม สภาพภูมิศาสตร์ของสังคมนั้น ๆ อีกด้วย บทบาทและ

ความเป็นหญิงเป็นชายทางสังคมจึงไม่หยุดนิ่ง และเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยกาลเวลา ทำให้ในบางสังคมแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นหญิงเป็นชายเปลี่ยนแปลงได้ยากหรือเปลี่ยนแปลงได้น้อยทำให้ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือแม้แต่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย บทบาทและความคาดหวังบางอย่างก็ยังคงฝังแน่นและไม่เปลี่ยนแปลง หรือไม่ก็นำไปสู่ภัยอันตรายกับบทบาทเพศทางร่างกาย จนหลงลืมกันไปว่าบทบาทความเป็นหญิงชายเหล่านี้ถูกกำหนดโดยสังคมเช่น ผู้หญิงต้องตั้งครุฑและมีเต้านมสามารถให้ลูกดูดกินตามบทบาทเพศ ทำให้สังคมคาดหวังและกำหนดให้ผู้หญิงมีหน้าที่เลี้ยงลูก ทั้งที่ปัจจุบันเด็กคนนมสำเร็จจากขวดเป็นส่วนใหญ่ แต่สังคมก็ยังคาดหวังให้แม่เป็นผู้ให้นมขวดแก่ลูกทั้งที่เป็นบทบาทที่หญิงชายทำได้เหมือน ๆ กัน (นาถฤดี เด่นดวง, ม.ป.ป.)

ผลที่ตามมาของความเป็นเพศ

การที่สังคมกำหนดความเป็นเพศขึ้น โดยให้ผู้หญิงมีคุณลักษณะบางอย่าง และผู้ชายมีคุณลักษณะบางอย่างและเชื่อว่าเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ นำไปสู่การกำหนดบทบาทหน้าที่รวมทั้งสถานะสูงต่ำที่แตกต่างกันของคนสองเพศ ผู้หญิงอยู่ในสภาพเป็นผู้ที่ด้อยกว่า เป็นผู้ตาม เป็นผู้ถูกกำหนด ในขณะที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่เหนือกว่า เป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนด ตัวอย่างเช่น การเชื่อว่าผู้หญิงมีหน้าที่หลักในการเลี้ยงลูกและครอบครัว นำไปสู่การที่ครอบครัวไม่สนับสนุนให้เด็กผู้หญิงได้รับการศึกษา โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีฐานะไม่ดีนัก แต่เด็กผู้ชายจะได้รับการศึกษาเพราะเชื่อว่าผู้ชายมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำของครอบครัว ความเชื่อเช่นนี้ ทำให้ผู้หญิงในโลกนี้มีสัดส่วนของการไม่รู้หนังสือจำนวนมากว่าผู้ชาย และเนื่องจากด้อยทางการศึกษารวมทั้งความเชื่อที่ว่าผู้หญิงไม่มีทักษะทางเครื่องยนต์กลไก ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ในโลกนี้เช่นกันที่มีสัดส่วนที่ต้องทำงานที่ไร้ทักษะ และได้รับการจ้างแรงงานต่ำมากกว่าชาย นำไปสู่การที่ผู้หญิง

อยู่ในกลุ่มของผู้ยากจนในสัดส่วนที่มากกว่าชาย การเชื่อว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่มีเหตุผล ไม่สามารถตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญได้ ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการสนับสนุนให้สนใจและไม่ได้รับการยอมรับในการเป็นผู้นำไม่ว่าในระดับใด และทำให้ในโลกนี้จึงมีสัดส่วนของผู้หญิงที่อยู่ในระดับที่มีโอกาสในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลต่อชีวิตของคนจำนวนมากน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงมีอยู่ครึ่งหนึ่งในโลกนี้

สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างที่ทำให้เห็นว่า เมื่อความเป็นหญิงความเป็นชายถูกสร้างให้มีความแตกต่าง ความแตกต่างกันดังกล่าว ได้ทำให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะที่ด้อยโอกาสมากกว่าผู้ชาย ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 อ้างถึงใน สุกฤตา จินดาพรม, 2555, หน้า 36-37)

แต่ปัจจุบันสังคมมนุษย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปหลายประการไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งได้รับโอกาสในด้านต่าง ๆ เช่นเดียวกับผู้ชาย โดยการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในชนบท เมื่อกลางปี พ.ศ. 2535 ได้ส่งผลให้ผู้หญิงในชนบทจำนวนมากเริ่มออกมาทำงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรับจ้างหรือการค้าขาย ซึ่งได้ทำให้รายได้ของผู้หญิงกลายเป็นรายได้หลักของแต่ละครัวเรือนมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนี้ได้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในบทบาทของผู้หญิงอย่างลึกซึ้ง จากเดิมที่วัฒนธรรมไทยได้กำหนดให้ผู้หญิงดูแลชีวิตประจำวันของครอบครัว ขณะที่ผู้ชายออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัวออกไปหา “เกียรติยศ” นอกบ้าน ได้กลับกลายมาสู่การรับผิดชอบชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้หญิงที่กว้างขวางกว่า การทำอาหารและดูแลครอบครัวแบบเดิมมากขึ้น การรับผิดชอบชีวิตทางเศรษฐกิจนอกภาคเกษตรนี้ได้ทำให้ผู้หญิงเริ่มมองเห็นโอกาสในการเลื่อนชนชั้นหรือการยกระดับฐานะให้ดีขึ้นนั้นสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับบทบาทของรัฐและการเมือง ดังนั้นบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงจึงเปลี่ยนแปลงมาสู่ผู้หญิงที่ทำให้ครอบครัวมีฐานะและสถานะสูงขึ้น อันรวมถึง “เกียรติยศ” ด้วย ไม่ใช่แบบเดิมที่ผู้หญิงต้องดูแลชีวิตประจำวันของครอบครัวอยู่ฝ่ายเดียวอีกต่อไปแล้ว (อรรถจักร สัตยานุรักษ์, 2554, หน้า 15)

ความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้หญิงกลายเป็นผู้กระตือรือร้นที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะในระดับชุมชนหรือในระดับประเทศ เพราะได้ตระหนักดีว่าชีวิตครอบครัวและชุมชนจะก้าวหน้าหรือพัฒนาขึ้นได้ ผู้หญิงจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าไปจัดสรรผลประโยชน์ของรัฐร่วมกับผู้ชายด้วย

สตรีกับการเมือง

ภาระหน้าที่และข้อผูกพันที่ผู้หญิงมีต่อครอบครัว ไม่ว่าจะในฐานะภรรยาหรือลูกสาว

ส่งผลให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเป็นของตนเอง ไม่สามารถที่จะทุ่มเวลอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะหากต้องยึดอาชีพเป็นนักการเมืองด้วยชีวิตครอบครัว ภาระการดูแลบ้านและดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวที่สังคมกำหนดให้เป็นภาระของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงมองไม่เห็นหนทางที่จะลงไปคลุกคลีกับงานของชุมชนหรืองานการเมืองอย่างเต็มตัวหากภระนั้นมิได้รับการแบ่งเบาจากผู้ชายนอกจากนี้ บทบาทที่สังคมตีกรอบให้กับหญิงชาย ที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงอยู่ “ในบ้าน” ต่างจากผู้ชายที่มีบทบาทสำคัญ “นอกบ้าน” ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ ตลอดจนทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงผู้ชายที่แตกต่างกัน ที่คิดและเชื่อว่าผู้ชายเป็นผู้นำ ส่วนผู้หญิงเป็นเพียงผู้ตาม เพราะฉะนั้นเรื่องของการเมือง จึงมองว่าเป็นอาณาจักรของผู้ชาย การที่จะก้าวล้ำเข้าไปในอาณาจักรนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับผู้หญิง วัฒนธรรมการเมืองจึงเป็นวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นมาจากผู้ชาย ซึ่งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ยิ่งกีดกันผู้หญิงให้ห่างออกไปมากขึ้น

ปัจจุบันเกือบทุกสังคมทั่วโลกต่างให้การยอมรับบทบาทการทำงานต่าง ๆ ของผู้หญิงมากขึ้น และยอมรับว่าผู้หญิงมีศักยภาพไม่แพ้ผู้ชาย แต่เมื่อมองให้ครบองค์ประกอบจะพบว่า ในด้านการเมืองการปกครองนั้นผู้หญิงเข้าไปมีบทบาทน้อยมาก โดยเฉพาะข้อมูลของประเทศไทย ระบุว่าการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีสัดส่วนผู้หญิงเข้าไปทำงานไม่ถึงร้อยละ 25 ทั้ง ๆ ที่สตรีมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เป็นทั้งทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่า เป็นพลังสำคัญที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการแก้ปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นในประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ในระยะที่ผ่านมามีสตรีได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลายด้าน แต่พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในระดับตัดสินใจ ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร ยังมีสัดส่วนที่น้อยมาก เนื่องจากเจตคติเชิงลบต่อสตรียังหยั่งรากอยู่ในสังคมไทย และแม้ในทางกฎหมาย ประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) มาตั้งแต่ พ.ศ. 2528 และมีการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ กฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีมาโดยตลอด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่มีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี 2540 มาจนถึงฉบับปัจจุบัน บทบัญญัติที่รับรองสิทธิของสตรีและการห้ามการเลือกปฏิบัติไว้ก็มีปรากฏอย่างชัดเจน แต่ยังมีข้อสังเกตว่า สัดส่วนของสตรีที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยังคงค่อนข้างต่ำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการเมืองระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นในฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารจำนวนหรือสัดส่วนของสตรีที่มีส่วนร่วมหรือดำรงตำแหน่งยังมีจำนวนน้อย ในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่นแม้ว่าจะมีจำนวนสตรีเพิ่มขึ้นมาโดยลำดับ แต่ยังคงเป็นสัดส่วนที่น้อยเกินไปอยู่เช่นเดียวกัน (นาถฤดี เคนดวง, ม.ป.ป.)

กฎหมายและข้อกำหนดของสตรีต่อการเมือง

1. พันธกรณีระหว่างประเทศในการส่งเสริมสตรีทางการเมือง(สมสุดา ผู้พัฒน์

และจุฬารัตน์ วัฒนะ, 2556, หน้า 8-9)

กรอบกติกการอยู่ร่วมกันระหว่างประเทศในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในด้านต่าง ๆ สหประชาชาติในฐานะผู้กำกับเวทีระหว่างประเทศ ได้กำหนดกรอบกติกาให้ประเทศสมาชิก ลงนามรับรองและถือปฏิบัติ หากประเทศใดไม่ปฏิบัติตาม จะมีมาตรการลงโทษทั้งหนักและเบาแล้วแต่กรณี เช่น ไม่ซื้อสินค้า ไม่ให้เงินช่วยเหลือ ไม่ให้การยอมรับในเวทีการประชุมนานาชาติ และกำหนดเป็นประเทศต่ำกว่ามาตรฐาน เป็นต้น ประเทศไทยได้ลงนามรับรองกรอบพันธกรณีระหว่างประเทศในด้านความเสมอภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายทางการเมืองไว้จำนวน 3 ฉบับ ซึ่งมีผลให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม และจะต้องเสนอรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการต่อสหประชาชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the elimination of all forms of discrimination against women: CEDAW) เป็นหลักการที่ประกันว่าสตรีจะต้องได้รับสิทธิประโยชน์ และ โอกาสต่าง ๆ จากรัฐ บนพื้นฐานของความเสมอภาคกับบุรุษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิพื้นฐานของสตรีที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองการออกเสียงเลือกตั้ง และลงประชามติ การเข้าร่วมในการวางแผนนโยบายของรัฐบาลและโครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัวดำเนินการตามนโยบาย รวมทั้งการรับตำแหน่งราชการและปฏิบัติหน้าที่ราชการในทุก ๆ ระดับของรัฐบาล

ปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing declaration and platform for action) เป็นแผนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาสตรี โดยเฉพาะในเรื่องสตรีกับอำนาจและการตัดสินใจซึ่งประกันให้สตรีได้เข้าถึงและมีส่วนร่วมในโครงสร้างอำนาจและการตัดสินใจขององค์กร รัฐบาลและหน่วยงานบริหารรัฐกิจ ตุลาการองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรเอกชน ตลอดจนพรรคการเมืองและสภาพแรงงานอย่างเท่าเทียมและเต็มที่ และเพิ่มศักยภาพของสตรีที่จะเข้าร่วมในการตัดสินใจและในตำแหน่งระดับผู้นำ

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium development goals: MDGs) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาคนและลดช่องว่างของการพัฒนาระหว่างประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยมีระยะเวลาบรรลุผลที่แน่นอน ในปี 2558 MDGs เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐบาลในหลายด้าน ในเป้าหมายหลักที่ 3 รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ และส่งเสริมบทบาทสตรี โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่ห้า (MDG Plus) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายให้มีการเพิ่มสัดส่วนของผู้หญิงในรัฐสภา องค์กรบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารระดับสูงในราชการส่วนกลางเป็น

2 เท่า ในช่วงปี 2545-2549 การที่จะบรรลุ MDG Plus จะต้องเพิ่มจำนวน ส.ส.หญิงเป็น 86 คน ส.ว.หญิงเป็น 40 คน สมาชิก อบต.หญิงเป็น 17,166 คน ผู้บริหารระดับ 9-11 เป็นจำนวน 114 คน

จากการที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติ ต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) เมื่อ พ.ศ.2528 ประเทศไทยได้มีการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมาย ให้สอดคล้องกับพันธกรณี โดยปรับปรุงกฎหมายทั้งกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ กฎระเบียบต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิ และสร้างหลักประกัน รวมถึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้อง คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และจะต้องส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้าง และพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน โดยกำหนดให้มีมาตรการ ส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิเสรีภาพได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (สุกฤตา จินดาพร, 2555, หน้า 41-42)

ในช่วงเวลาของการร่างรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 ได้มีการเคลื่อนไหวของ กลุ่มองค์กรสตรีหลาย ๆ องค์กร ที่ต่างพยายามผลักดันให้ประเด็นเรื่องความเสมอภาคหญิงชายและ การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่แนวคิด ในการผลักดันประเด็นดังกล่าวเกิดจากมุมมองตามแนวคิดเรื่อง การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และเมื่อการลงประชามติเสร็จสิ้น ชาวไทยจึงได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อย่างสมบูรณ์ ซึ่งหากวิเคราะห์เนื้อหา ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ดีแล้ว จะพบว่า มีหลายมาตราที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเสมอ ภาคในสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งหญิงและชายในการปกครองต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุในความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและ เสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 52 วรรค 2 เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรง และปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุขการศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน อาทิ กำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมือง เป็นต้น

มาตรา 97 (เรื่อง ส.ส.) การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ต้องคำนึงถึงโอกาสสัดส่วนที่เหมาะสมและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย

มาตรา 114 (เรื่อง ส.ว.) ให้คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา ดำเนินการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสม ในการสรรหาให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ

มาตรา 152 (การร่าง พ.ร.บ.) การพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่า มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากมิได้พิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น ประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ทั้งนี้ โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2552, หน้า 7-8)

หลังจากที่ประเทศไทยได้ลงนามในพันธกรณีระหว่างประเทศใน ด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายทางการเมืองแล้ว นอกจากให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิ และสร้างหลักประกัน

ให้สตรีในรัฐธรรมนูญแล้ว ยังได้มีการแก้ไขกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้การคุ้มครองแก่สตรี (สุกฤตา จินดาพรหม 2555, หน้า 36-37) ได้แก่

ปี 2533 ประเทศไทยยกเลิกข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบ (CEDAW) 2 ข้อ คือ มาตรา 11 และมาตรา 15 เป็นผลให้สตรีได้รับความเสมอภาค ในเรื่องสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจ้างงาน และการทำนิติกรรม

ปี 2534 ประเทศไทยปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับที่มีการห้ามสตรีดำรงตำแหน่ง บางตำแหน่ง เพื่อส่งเสริมสถานภาพสตรีในการดำรงตำแหน่งทางราชการได้เท่าเทียมกับชาย

ปี 2535 ประเทศไทยยกเลิกข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ในทุกรูปแบบ (CEDAW) ข้อ 9 เรื่องการถือสัญชาติของบุตรที่เกิดจากหญิงไทย พ.ร.บ.สัญชาติ 2535 โดยผู้ที่มิบิดาหรือมารดาเป็นไทยสามารถถือสัญชาติไทยได้

ปี 2536 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกข้อห้ามการแต่งตั้งสตรีเป็นปลัดอำเภอ เนื่องจาก ถือเป็นการกีดกันสตรีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง

ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการคุ้มครองแรงงานในประเด็นสิทธิการลาคลอด ของลูกจ้างหญิง ซึ่งลาคลอดได้ 90 วัน โดยได้รับเงินจากนายจ้าง 45 วัน และได้รับเงินจาก ประกันสังคม 45 วัน

ปี 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกเลิกข้อสงวนในอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกตั้ง ปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ข้อ 8 เรื่องผู้หญิงมีส่วนร่วมทางการเมือง และการรับตำแหน่งราชการ และข้อ 10 เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงิน สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2538 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วย การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร พ.ศ. 2538 โดยหญิงชายมีความเท่าเทียมกัน ในการใช้สิทธิการขอรับเงินสวัสดิการของบุตร ซึ่งได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลและค่าการศึกษาของบุตร

ปี 2539 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2539 ยกเลิกการจำกัดจำนวนหญิง ชายในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและ ระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ สังกัดหน่วยงานของรัฐตลอดจนในสถาบันอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 เป็นการยกเลิก พระราชบัญญัติการค้าประเวณี พ.ศ. 2503 โดยมีบทกำหนดในการป้องกันเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จากการเอาเปรียบทางเพศอย่างเด็ดขาดและกำหนดบทลงโทษผู้ค้าประเวณีให้ได้รับบทลงโทษ น้อยลงโดยถือว่าโสเภณีมิใช่อาชญากรแต่เป็นเหยื่อ

ข้าราชการและลูกจ้างภาครัฐมีสิทธิในการลาคลอดได้ 90 วัน โดยไม่ต้องรวมอยู่ในวันลา กิจตามระเบียบว่าด้วยการลาของราชการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539

ปี 2540 พระราชบัญญัติในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 เป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2471 และบัญญัติกฎหมายใหม่ให้ครอบคลุมการซื้อ ขาย จำหน่าย ชักพา จัดหาหญิงหรือเด็ก รวมทั้งการกำหนดมาตรการต่อต้าน ขบวนการเชื่อมโยงการค้าหญิงและเด็กทั้งในและต่างประเทศ มาตรการในการติดตามเพื่อช่วยเหลือ และเยียวยาหญิงและเด็ก

ปี 2541 พ.ร.บ. คู่คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ที่กำหนดบทลงโทษการลวนลามทางเพศ ที่ทำงาน

ปี 2542 พ.ร.บ. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อส่งเสริมการเคารพ และการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนตรวจสอบและ รายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2542 โดยคุ้มครองเด็กที่เป็นเหยื่อของการกระทำผิด หรือต้องเป็นพยานในคดีความผิดอาญาในการให้ข้อเท็จจริงหรือให้ปากคำ

ปี 2543 จัดทำนโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ซึ่งได้รับความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2543 รวมทั้งจัดทำระบบข้อมูลและตัวบ่งชี้ ด้านความรุนแรงต่อสตรี เพื่อให้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดแผนงาน โครงการในการแก้ไข ความรุนแรงต่อสตรี มีการแต่งตั้งตำแหน่งผู้บริหาร ด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief gender equality officers-CGEO) และจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender focal point) ภายในหน่วยงานระดับกระทรวง ทบวง กรม และให้มีการจัดทำแผนแม่บท การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และบูรณาการหลักความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ในแผนงาน โครงการของหน่วยงาน และคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบ เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2544

ปี 2548 มีพระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ได้บัญญัติให้การใช้ชื่อสกุล ของคู่สมรสให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสที่จะเลือกใช้ชื่อสกุลเดิม ของตนเองหรือของคู่สมรสก็ได้

ปี 2550 พ.ร.บ. คู่คุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พ.ร.บ. แก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2550 เรื่องการหมั้น ให้หญิงชายเท่าเทียมกัน ในการเรียกค่าทดแทน และการให้หญิงชายใช้เหตุฟ้องหย่าเดียวกันได้ พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 246 และ 247 เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิ ผู้หญิงต้องโทษที่ดั่งต้อง ให้มีโอกาสในการเลี้ยงดูบุตร พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 276 และ 277 เรื่องความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา ที่กำหนดคำจำกัด

ความข่มขืนชัดเจนครอบคลุมไม่เฉพาะการข่มขืนด้วยอวัยวะเพศอย่างเดียว รวมทั้งการแก้กฎหมายไม่ให้สามีข่มขืนภรรยาได้ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เรื่องการให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของรัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและไปปฏิบัติธรรมนับว่าเป็นการให้โอกาสแก่ข้าราชการหญิงให้สามารถลาไปปฏิบัติธรรมได้เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน ซึ่งแต่เดิมอนุญาตให้แต่เฉพาะข้าราชการลาвахได้ไม่เกิน 3 เดือน โดยไม่ถือว่าเป็นวันลา นับว่าเป็นการสร้างโอกาสความเสมอภาคระหว่างหญิงชายอีกประเด็นหนึ่ง

ปี 2551 พ.ร.บ. กำนาน้ำหญิง พ.ศ. 2551 โดยหญิงที่สมรสหรือหย่าจากการสมรสและสามารถเลือกใช้ “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความประสงค์ และมี พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3. แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (สมสุดา ผู้พัฒน์ และจุฬารัตน์ วัฒนะ, 2556, หน้า 32-35)

การพัฒนาสตรีให้มีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องสำคัญ สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้ตระหนักความสำคัญเรื่องดังกล่าวจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไว้ในแผนพัฒนาสตรี

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีรายละเอียดดังนี้ยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

1. เป้าประสงค์

สตรีมีความมั่นใจ ความรู้ ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตย และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหาร และกระบวนการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

2. วัตถุประสงค์

2.1 ส่งเสริมให้สตรีมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองและการใช้ชีวิตภายใต้ระบอบประชาธิปไตยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ มีความมั่นใจในการเข้าสู่ระบบการเมืองอย่างสง่างาม และสามารถที่จะแข่งขันทางการเมืองอย่างถูกต้องตามครรลองครองธรรม

2.2 รณรงค์และเสริมสร้างศักยภาพให้กลุ่มเป้าหมายสตรีทุกระดับตื่นตัวและเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ โครงการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว

3. เป้าหมาย

3.1 สัดส่วนของสตรีที่เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารทุกระดับมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

3.2 สักส่วนของสตรีที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและคณะกรรมการ นโยบายทุกระดับ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

3.3 จำนวนเครือข่ายที่มีศักยภาพและความรู้ความเข้าใจในการเคลื่อนไหวและผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาสตรี โดยเครือข่ายสตรีสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น

4. แนวทางการพัฒนา

4.1 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฯ และสร้างความพร้อมแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย ในการสมัครแข่งขันเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนา และสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพของสตรีไทยทุกกลุ่มเป้าหมายในการใช้สิทธิของพลเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมือง ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย

4.1.1 เตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพด้านภาวะผู้นำแก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมายที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับอย่างทั่วถึง

4.1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การแนะนำปรึกษาแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหาร

4.1.3 จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้กับสตรีทุกกลุ่มเป้าหมายที่จะลงสู่สนามการเมือง และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานทางการเมืองแก่สตรีที่ได้รับเลือกตั้ง

4.2 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังค่านิยม จริยธรรม จรรยาบรรณ และอุดมการณ์ด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะ แก่สตรีทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่การเป็นผู้นำ

4.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีกลุ่มใหม่ ๆ ทุกระดับได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่น และระดับประเทศ โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว

4.2.2 เพิ่มสมรรถนะแก่สตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยคำนึงถึงประโยชน์ จริยธรรม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

4.2.3 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลแก่ผู้นำสตรีทุกระดับอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4.3 กระตุ้นความสนใจ หนุนแรงค์ และสร้างความสะดวกแก่สังคมในการให้โอกาส และเลือกสตรีที่มีความสามารถเข้าเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

4.3.1 สนับสนุนให้สตรีที่มีศักยภาพทุกระดับมีโอกาสเข้าร่วมเป็นผู้นำทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ

4.3.2 ให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพแก่สตรีและผู้นำสตรีอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เกี่ยวกับความสำคัญของการมีสตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองและการบริหารทุกระดับ

4.4 แสวงหาแนวร่วมทั้งจากภาคการเมือง การบริหาร และสื่อมวลชน ในการสนับสนุนสตรีที่มีศักยภาพให้เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง

4.4.1 หนุนแรงค์ให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พรรคการเมือง กลุ่มการเมืองท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของสตรีในทางการเมืองและการบริหาร

4.4.2 สนับสนุนการดำเนินการขององค์กร ทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมที่มีความชำนาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำของสตรี การเตรียมความพร้อมสตรีเพื่อการเลือกตั้ง และการให้คำแนะนำในการปฏิบัติภารกิจอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายหลังจากได้รับการเลือกตั้ง

4.4.3 เสริมสร้างการรวมพลังของแกนนำ สตรีทุกกลุ่ม ทุกระดับเพื่อการขับเคลื่อนขบวนการทางพัฒนาสตรี และสนับสนุนสตรีที่มีความสามารถให้สามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจอย่างสง่างาม

4.4.4 หนุนแรงค์ให้พรรคการเมืองส่งเสริมให้สตรีได้รับตำแหน่งและเข้าร่วมงานทางการเมือง โดยเพิ่มจำนวนสตรีในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรค โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว

4.5 แก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองและการบริหารของสตรี

4.5.1 หนุนแรงค์และนำเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการระดับชาติและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงสัดส่วนของคณะกรรมการสตรี

4.5.2 จัดมาตรการพิเศษเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการเมือง

การปกครองและการบริหาร เช่น การเพิ่มจำนวนสตรีในคณะกรรมการระดับนโยบายของชาติและการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง การบริหารของสตรีในสัดส่วนที่เท่าเทียมกับบุรุษ เป็นต้น

สถานการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชาติสำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำข้อมูลรวบรวมสถิติการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น โดยแสดงได้จากตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจำแนกตามเพศ (สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย, 2558; สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558)

ปี	หญิง		ชาย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
2539	22	5.61	370	94.39	392
2544	39	7.8	461	92.2	500
2548	53	10.6	447	89.4	500
2550	61	12.72	419	87.29	480
2554	79	15.8	421	84.2	500

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกตั้งจำแนกตามเพศ (สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย, 2558; สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558)

ปี	หญิง		ชาย		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
2543	20	10	180	90	200
2549	46	23	154	77	200
2551	12	15.79	64	84.21	76
2557	12	15.58	65	84.42	77

จากตารางแสดงการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชาติ พบว่า ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา มีผู้หญิงได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น แต่เป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยมาก โดยในการเลือกตั้งปี 2539 ปี 2544 ปี 2548 ปี 2550 และปี 2554 ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเข้ามา ในอัตราเพิ่มที่น้อยมาก คือ ร้อยละ 5.61, 7.8, 10.6, 12.71, และ 15.8 ตามลำดับ ในขณะที่การเลือกตั้งวุฒิสภามีผู้หญิงที่ได้รับเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดมาก การเลือกตั้งวุฒิสภารั้งแรกในปี 2543 ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้ง ร้อยละ 10 และการเลือกตั้งในปี 2549 ผู้หญิงได้รับเลือกตั้งร้อยละ 23 เพิ่มจากปี 2543 ถึงกว่า 2 เท่า ซึ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษที่ท้าทาย (MDG Plus) ของสหประชาชาติ แต่เมื่อมีการปฏิวัติทางการเมืองในปลายปี 2549 และได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2551 ปรากฏว่า ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งเพียง ร้อยละ 15.79 แสดงให้เห็นว่า ความไม่ต่อเนื่องทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมีผลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

ระดับท้องถิ่น จากผลการสมัครรับเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2555 ผู้หญิงได้รับเลือกตั้งสรุปได้ ดังนี้

- 2.1 เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ร้อยละ 12.31 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ร้อยละ 12.69
- 2.2 เป็นนายกเทศบาลนคร ร้อยละ 13.04 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลนคร ร้อยละ 14.46
- 2.3 เป็นนายกเทศบาลเมือง ร้อยละ 4.90 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมือง ร้อยละ 12.48
- 2.4 เป็นนายกเทศบาลตำบล ร้อยละ 6.88 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ร้อยละ 15.27
- 2.5 เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 6.52 และได้รับเลือกเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 14.78

จะเห็นได้ว่า การเมืองในระดับท้องถิ่นมีผู้หญิงได้รับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารในทางการเมืองท้องถิ่นน้อยกว่า ร้อยละ 12 มีเพียงนายกเทศบาลนครที่ผู้หญิงได้รับการเลือกตั้งถึง ร้อยละ 13.04 ในขณะที่ผู้ชายมีสัดส่วนได้รับเลือกตั้งเป็นนายกและสมาชิกสภาสูงถึง ร้อยละ 80-90 ซึ่งยังคงเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้หญิงอยู่มาก (กรมการปกครอง, 2555)

ระดับท้องถิ่น จากข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2557 สรุปได้ดังนี้

1. ผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนทั้งสิ้น 46,557 คน คิดเป็นร้อยละ 17.51 ของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ทั้งหมด

2. กำนันเป็นเพศหญิงไม่ถึงร้อยละ 7 โดยมีเพียงร้อยละ 6.21 ในขณะที่ผู้ใหญ่บ้าน มีเกือบร้อยละ 10 เท่านั้น ที่เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้นำในระดับท้องถิ่นที่จำแนกตามเพศ (สำนักส่งเสริมความเสมอภาค หญิงชาย, 2558; สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558) (ข้อมูล ณ วันที่ 27 ตุลาคมพ.ศ. 2557)

ตำแหน่ง	ชาย		หญิง		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
กำนัน	6,420	93.79	425	6.21	6,845
ผู้ใหญ่บ้าน	59,956	90.36	6,394	9.64	66,350
แพทย์ประจำตำบล	3,527	54.61	2,932	45.39	6,459
สารวัตรกำนัน	11,589	84.77	2,082	15.23	13,671
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	137,832	79.88	34,724	20.12	172,556
รวม	219,324	82.49	46,557	17.51	265,881

ความสำคัญของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สตรีจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้
สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2552, หน้า 6-8) ได้รายงานไว้ ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพทางการเมือง เนื่องจากผู้หญิงมีประสบการณ์ที่แตกต่างจากผู้ชาย จึงมีมุมมองและความสามารถที่แตกต่างกัน เช่น การจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงินและการตรวจสอบการใช้จ่าย ถ้ามีมุมมองของทั้งหญิงและชายจะทำให้การใช้จ่ายมีความละเอียดรอบคอบและการตรวจสอบการใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพ

2. สร้างความหลากหลายในการพัฒนา ผู้หญิงและผู้ชายมีบทบาทที่แตกต่างกัน ทั้งในครอบครัวและชุมชน จึงมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น ผู้หญิงต้องทำหน้าที่หลักในเรื่องการตั้งครุฑ คลอดบุตร และเลี้ยงบุตร จึงให้ความสนใจกับการจัดสรรทรัพยากรและ

บริการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เป็นพิเศษ เช่น

2.1 ในประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ มีผู้หญิงในรัฐสภาเกินร้อยละ 30 มานานหลายปี สามารถพัฒนาระบบการดูแลเด็กและการประกอบอาชีพของผู้หญิงให้ดีขึ้น โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสตรีและครอบครัว

2.2 ในประเทศอินเดีย หลังจากมีกฎหมายกำหนดให้ผู้หญิงมีที่นั่ง 1 ใน 3 ของที่นั่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้หญิงให้ความสนใจกับประเด็นการพัฒนาที่แตกต่างจากผู้ชาย คือ สินเชื่อ อาชีพ สุขภาพ น้ำ การศึกษา และความรุนแรงในครอบครัว

3. สร้างความเป็นธรรมตามหลักการเป็นผู้แทนในระบบประชาธิปไตยการปกครองระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชนทั้งหมด คือ ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันในการตัดสินใจ แต่เนื่องจากสังคมมีขนาดใหญ่และประชาชนมีจำนวนมาก จึงใช้วิธีการเลือกสรรผู้แทนจำนวนหนึ่งมาทำหน้าที่ตัดสินใจในเรื่องสาธารณะแทนประชาชนส่วนใหญ่ การเป็นผู้แทนทางการเมืองจึงเป็นเหมือนภาพจำลองขนาดเล็กของสังคมที่สะท้อนคุณลักษณะทุกด้านของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เช่น องค์ประกอบของสังคมและการกระจายตามพื้นที่ เมื่อสังคมมีผู้หญิงเป็นองค์ประกอบครึ่งหนึ่งผู้หญิงจึงควรได้เป็นผู้แทนของประชาชนตามสัดส่วนนี้ด้วย

4. การเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์การเมือง เมื่อผู้หญิงจำนวนมากพอได้เข้ามาทำงานการเมือง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ เช่น ในอินเดียหลังจากที่ผู้หญิงมีจำนวนหนึ่งในสามของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การทุจริตในองค์กรเหล่านี้ลดลง ผู้หญิงมีวิธีการทำงานที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดีกว่า เนื่องจากมีลักษณะการทำงานที่รับฟังและไม่มีพิธีรีตองมาก

แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local government) เป็นการปกครองที่รัฐได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นหรือหลาย ๆ ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการภายในขอบเขตกิจกรรมที่รัฐมอบหมายให้กระทำได้ การปกครองในลักษณะนี้ ถึงแม้จะเป็นอิสระแต่ก็มีได้เป็นอิสระจากอำนาจรัฐทั้งหมด และมีใช่เป็นอิสระในการดำเนินการทุกประเภทในท้องถิ่น โดยสิ้นเชิง หรือมิใช่การปกครองที่เกิดจากสิทธิของชุมชนท้องถิ่น แต่เป็นผลที่เกิดจากรัฐ คือรัฐเป็นผู้ให้ดำเนินการปกครองท้องถิ่น ดังนั้นรัฐย่อมสามารถควบคุมการปกครองท้องถิ่นได้ (สุเทพ คชดี, 2551, หน้า 9)

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้มีผู้ให้ความหมาย หรือคำนิยาม ไว้มากมาย แต่ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือส่วนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523, หน้า 28 อ้างถึงใน สุกฤตา จินดาพรหม, 2555, หน้า 27)

ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520, หน้า 12 อ้างถึงใน สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม, 2553, หน้า 32-33)

ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือการกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากการกระจายอำนาจให้มีอำนาจในการปกครอง รวมทั้งรับผิดชอบทั้งหมดหรือแค่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของงานที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

Holloway (n.d.อ้างถึงใน ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, 2526, หน้า 40-41) กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาของท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

Clarke (n.d. อ้างถึงใน ประหยัด หงส์ทองคำ, 2526, หน้า 40-41) ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น ว่าหมายถึง ส่วนการปกครองของประเทศหรือรัฐ ซึ่งมีหน้าที่สำคัญที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่น หรือขอบเขตแห่งใดเฉพาะและเป็นการสมควรที่จะมอบเรื่องดังกล่าวให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารโดยมีฐานะเป็นรองจากการบริหารของรัฐบาลในส่วนกลาง

Daniel (1961, pp. 1-2) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553, หน้า 33-35) สรุปหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพัทยา เป็นต้น

2. การปกครองท้องถิ่นนั้น องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไป ไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็เลยกลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐ อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล ในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น

3.3 มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

3.4 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอาจทำได้หลายแบบหลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจความสามารถความเสถียรของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมเฉพาะการใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นเท่านั้น ประชาชนบางคนอาจมี

ความสนใจที่จะเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่น รวมทั้งเอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ หรือ การบริหารงานของตัวแทนของตนในการปกครองท้องถิ่นว่ารับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าและ ผลประโยชน์ของประชาชน และท้องถิ่นมากน้อยแค่ไหน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบ พิจารณาเลือกตั้งครั้งต่อไป หรือประชาชนบางคนอาจมีความสนใจในกิจการของท้องถิ่นของตนเอง ก็อาจสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนตัดสินใจเลือกเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของท้องถิ่น โดยตรงก็อาจทำได้

การให้โอกาสประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้น นอกจากจะเป็นผลดีในด้านที่ต้องการให้องค์การปกครองท้องถิ่น บริหารงานบุคคล โดยประชาชนในท้องถิ่นเขาเห็นชอบด้วยแล้วยังเป็นผลดีในข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่ ขององค์การปกครองท้องถิ่นจะได้บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และภายใต้ การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิด มิใช่โดยการสั่งหรือการบังคับบัญชา จากรัฐบาลกลางการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการปกครองท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในกลไกการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย เกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองด้วยความรับผิดชอบ ต่อผลประโยชน์ส่วนรวมอีกด้วย

ดังนั้น จากความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือการที่ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล ให้มีสิทธิ ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม ตลอดจนมีหน้าที่ กำหนดงบประมาณ รายรับ รายจ่ายของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

สามารถจำแนกได้ดังนี้ (โกวิท พวงงาม, 2548, หน้า 32 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552, หน้า 49)

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ให้ ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยแก่ประชาชน

สุรชาติ พิธีวงษ์พรหม (2553, หน้า 38-39) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการปกครอง ส่วนท้องถิ่นว่า เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในการบริหารประเทศทั้งในด้านของรายได้

ซึ่งท้องถิ่นมีรายได้ของตนเอง บุคลากรในการปฏิบัติงานและระยะเวลาในการดำเนินงาน และยังสามารถลดความขัดแย้งในด้านการปกครองระหว่างรัฐกับประชาชนได้ และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนทำให้การบริหารและการอำนวยความสะดวกสามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และตรงตามความประสงค์ของประชาชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และยังเปรียบเสมือนเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

สุกฤตา จินดาพรหม (2555, หน้า 31-32) ได้สรุปหลักการสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1. การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิในการปกครองตนเองของประชาชน ดังปรากฏในกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศที่มีระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งหลาย ที่ให้การรับรองสิทธิดังกล่าวของประชาชน ประเทศที่การเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งจะทำให้ระบอบการเมืองการปกครองของประเทศโดยรวมมีเสถียรภาพและมั่นคง

2. การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันทางการเมืองที่ให้ความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน และเป็นสถาบันทางการเมืองสำหรับบุคลากรทางการเมืองที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองโดยตรง ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนทำหน้าที่จัดสรร แบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมหรือที่เรียกว่า “นักการเมือง”

3. การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในการบริหารประเทศ ทั้งนี้เพราะภารกิจของรัฐมีความหลากหลายมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรงบประมาณ กำลังคนของรัฐ ทำให้รัฐมีขีดความสามารถในการให้บริการได้ทั่วถึงทั้งประเทศได้ การมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นกระจายอยู่ทั่วไปได้ช่วยทำให้การดูแลทุกข์สุขของประชาชนทำได้ใกล้ชิดรวดเร็ว และตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ดังนั้น หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระในการดำเนินการทุกอย่าง และไม่แน่ใจว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกทุกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเองและภาระของรัฐบาลก็ผ่อนคลายเป็นไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงควบคุม ดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานดียิ่งขึ้น

4. การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ความต้องการ และปัญหาย่อมแตกต่างกันออกไป ต้องแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ผู้ที่รู้ปัญหา และความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องอนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานได้เสร็จสิ้นภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองได้รับการเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมา ยังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทต้องทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเองซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง ดังนั้นการกระจายอำนาจจึงทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเองซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ (ก้องเกียรติ มณฑาพันธุ์, 2546, หน้า 18 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ มีชนะ, 2552, หน้า 49-50)

1. การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ

3.2 มีอำนาจในการกำหนดงบประมาณในการบริหารท้องถิ่นได้เองตามอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ

4. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานและองค์กรที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ กล่าวคือ มีฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่

จากองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการที่กล่าวมาแล้วนั้น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปย่อมส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สมบูรณ์

ประโยชน์ของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยหลักการแล้ว จะมีประโยชน์ คือ

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2526, หน้า 9-10 อ้างถึงใน สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม, 2553, หน้า 41-42) กล่าวว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยหลักการแล้ว จะมีประโยชน์ คือ

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในการบริหารประเทศ จำต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาภาระนี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การปกครองประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล เช่น สหรัฐอเมริกา แบ่งเป็น มลรัฐต่าง ๆ การปกครองของสหรัฐจึงได้กระจายอำนาจให้มลรัฐต่าง ๆ ไป เพื่อแต่ละรัฐจะได้จัดการปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการของคน และภายใต้มลรัฐ หน่วยการปกครองที่จะสนองความต้องการหรือสัมผัสกับประชาชนมากที่สุด คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่น

3. ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น การปกครองตนเอง (Local self government) ของแต่ละชุมชนนั้น เป็นที่ตระหนักว่า แต่ละท้องถิ่นจะได้มีโอกาสในการกำหนดนโยบาย และการควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายที่ท้องถิ่นต้องการ และในบรรดานโยบายดังกล่าว แน่นนอนย่อมเป็นความต้องการของคนในท้องถิ่นที่จะให้ได้มา ซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นเป็นที่ตั้ง ทุกคนก็ต้องการให้ท้องถิ่นตนเองเจริญ บ้านเมืองมีฐานะดี

มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย และโดยนัยนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่น ก็ย่อมมีภาระอันสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญ ทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกล่าวโดยตรงแล้ว การปกครองท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

4. เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมือง (Political development) สำหรับประเทศด้อยพัฒนา หรือ ประเทศกำลังพัฒนา (Developing countries) ทั้งหลาย การปกครองท้องถิ่นจะเป็นเครื่องมือ หรืออุปกรณ์อันสำคัญที่จะพัฒนาทางการเมืองได้ การพัฒนาทางการเมือง ดังกล่าวนี้นี้หมายถึง การที่ทำให้เกิดความเข้าใจในระบบการเมือง รู้ถึงการเข้ามามีบทบาทหรือส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) ทั้งนี้ก็โดยที่ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันทางการเมือง ตามวิถีทางและตามกติกา (Rule of the game) ในที่สุดจะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ เข้าใจถึงหน้าที่ฝ่ายบริหาร เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร เข้าใจถึงคุณค่าของการควบคุมโดยประชาชน (Popular control) ในที่สุดก็จะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้

อย่างไรก็ตาม การปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากแนวความคิดของการกระจายอำนาจ ซึ่งก่อให้เกิดองค์การหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นรับไปดำเนินการ โดยมีอำนาจอิสระของตนในการดำเนินการตามสมควร ภายในขอบเขตของกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อดำเนินการปกครองท้องถิ่นของตนเอง และจัดทำบริการสาธารณะสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นด้วยตนเองการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ได้ดูแลบ้านเมืองของตนเอง จัดการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองของเขาเอง ในที่สุดแล้วการผลักดันให้คนในท้องถิ่นของตนเอง สนใจ และรับรู้ปัญหาท้องถิ่นของตน รู้สึกรับผิดชอบ ห่วงใย และหวงแหนท้องถิ่นของตน ย่อมเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งที่จะทำให้ท้องถิ่นนั้นมีคนดูแลรักษาตลอดไปการปกครองตนเองของท้องถิ่นดังกล่าว เป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการปกครอง และบริหารกันเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้การเมือง ซึ่งในทางปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมืองในระดับประเทศต่อไป

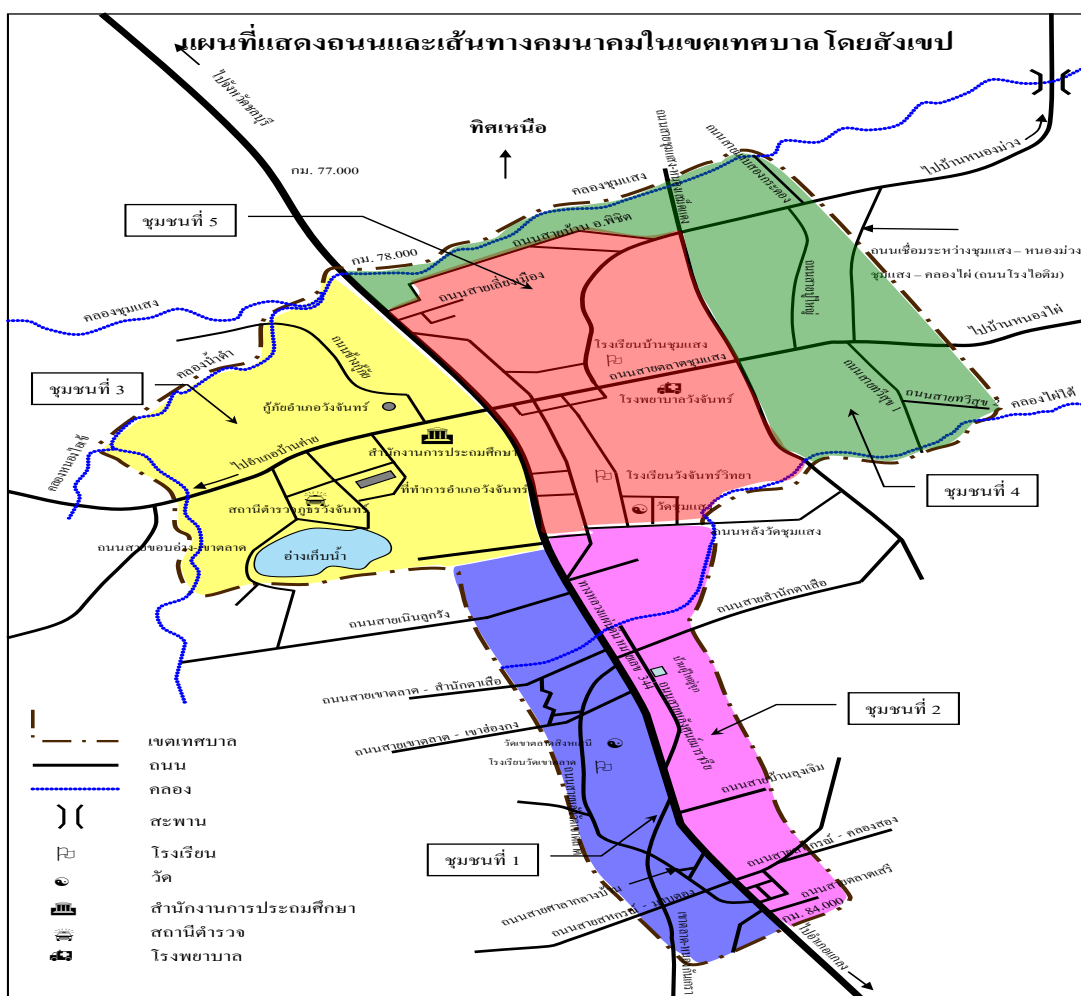
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลชุมแสง

สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลชุมแสง เดิมจัดตั้งเป็นสุขาภิบาล มีชื่อว่า “สุขาภิบาลชุมแสง กิ่งอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง” โดยประกาศกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งสุขาภิบาลตำบลชุมแสง เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2530 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 104 ตอนที่ 110 ลงวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2530 เทศบาลตำบลชุมแสงเป็นเทศบาลชั้น 7 ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลชุมแสงเป็นเทศบาลตำบลชุมแสง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

ทำเลที่ตั้งและขอบเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลชุมแสง ตั้งอยู่บน บ้านบึง-แกลง หมู่ 5 ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

ภาพที่ 3 แผนที่การแบ่งเขตชุมชนในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง

เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลชุมแสงมีพื้นที่ 12.63 ตารางกิโลเมตร พื้นที่เขตเทศบาลตำบลชุมแสง

ครอบคลุมพื้นที่ 5 ชุมชน ๆ ได้แก่

ชุมชนที่ 1 หลุมตุกรัง-เขาดลาด

ชุมชนที่ 2 สหกรณ์สำนักตาเสือ

ชุมชนที่ 3 พัทธภัยประชา

ชุมชนที่ 4 ใฝ่ม่วงพัฒนา

ชุมชนที่ 5 ชุมแสงพัฒนา

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงจำแนกตามชุมชน (ข้อมูลสำนักทะเบียนราษฎรเทศบาลตำบลชุมแสง ณ เดือน มกราคม 2559)

ชุมชน	จำนวนประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
ชุมชนที่ 1 หลุมตุกรัง-เขาดลาด	246	260	506
ชุมชนที่ 2 สหกรณ์สำนักตาเสือ	230	191	421
ชุมชนที่ 3 พัทธภัยประชา	246	245	491
ชุมชนที่ 4 ใฝ่ม่วงพัฒนา	558	569	1,127
ชุมชนที่ 5 ชุมแสงพัฒนา	585	666	1,251
รวม	1,865	1,931	3,796

สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

การประกอบอาชีพของประชาชนในเขตเทศบาล ประกอบอาชีพเกษตรกรรมประมาณ 70 % ของจำนวนครัวเรือนโดยทั้งหมด ได้แก่การทำสวนผลไม้ ทำไร่ ทำสวนยางพารา เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินเหมาะแก่การเพาะปลูก อาชีพที่รองลงมาได้แก่ รับจ้าง การค้าขาย เป็นต้น

ลักษณะชุมชนในท้องถิ่น

ความเป็นอยู่ของประชาชนภายในเขตเทศบาลส่วนใหญ่กำลังก้ำกึ่งกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท จะมีความเอื้อเพื่อเพื่อคู่แข่งกันและกัน และมีความใกล้ชิดกันทางสายเลือดวงศ์ตระกูล มีความสามารถในการรวมกลุ่มเพื่อประชุมหรือประชามหมู่บ้านได้ตามสมควร

ด้านการเมืองการบริหาร

ข้อมูลสมาชิกและผู้บริหารของเทศบาลตำบลชุมแสง

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกและผู้บริหารของเทศบาลตำบลชุมแสง(สำนักปลัดเทศบาลเทศบาลตำบลชุมแสง, 2559) (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559)

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	อายุ	การศึกษา	อาชีพ
1	คณะผู้บริหารประกอบด้วย				
	1. นางพัชรี ยืนหยัดชัย				
	2.นายเอกชัย ชาวสะอาด	รองนายกฯ	42	ปริญญาตรี	ค้าขาย
	3.นายสุทัศน์ ปัทมาวีรภรณ์	รองนายกฯ	70	ปริญญาตรี	ค้าขาย
	4.นายชุมพล หมื่นไสยาสน์	เลขานุการนายกฯ	41	ปริญญาตรี	ทำสวน
	5.นายสังเวศ จันทร์หอม	ที่ปรึกษานายกฯ	72	ป.4	ทำสวน
2	สมาชิกสภาเทศบาลประกอบด้วย				
	1.นายกิตติคม ศรีทองแท้	ประธานสภา	51	ม.6	ทำสวน
	2.นายมนต์ชัย ธนกนกวรรณ	รองประธานสภา	55	ม.3	ธุรกิจส่วนตัว
	3.นางจิตรวี พันธุ์โยศรี	สมาชิกสภา	40	ปริญญาโท	ค้าขาย
	4.นายกมล หวังดี	สมาชิกสภา	53	-	เกษตรกร
	5.นายเชิดชาย เหมือนจันทร์เขย	สมาชิกสภา	38	ปริญญาตรี	ทำสวน
	6.นายชาญณรงค์ สุขเจริญ	สมาชิกสภา	42	ปริญญาตรี	ทำสวน
	7.นายไตรรัตน์ ชินวัฒน์โสภณ	สมาชิกสภา	54	ป.7	ค้าขาย
	8.นายธิดา สุพรรณเนียม	สมาชิกสภา	37	ปวส.	เกษตรกร
	9.นายประวิทย์ ชาวอุไร	สมาชิกสภา	46	ป.6	ธุรกิจส่วนตัว
	10.นายณัฏวัฒน์ สุขแก้ว	สมาชิกสภา	42	ม.6	ธุรกิจส่วนตัว
	11.นายลือชาย บัวนาค	สมาชิกสภา	48	ม.3	ธุรกิจส่วนตัว
	12.นางสาวทิพย์วรรณ ชื้อตรง	สมาชิกสภา	49	ป.6	เกษตรกร

บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมือง

ประกาศคณะกรรมการการนับคะแนนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลชุมแสง ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เรื่องผลการนับคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลชุมแสง (สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชุมแสง, 2559)

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	2,734	คน
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งชายในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	1,415	คน
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหญิงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	1,454	คน
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	2,058	คน
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งชายในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	995	คน
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหญิงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	1,063	คน
จำนวนบัตรเลือกตั้งที่เป็นคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง	1,974	บัตร
จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ทำเครื่องหมายในช่องไม่ลงคะแนน	41	บัตร
จำนวนบัตรเสีย	43	บัตร

ตารางที่ 6 จำนวนคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง จำแนกจำแนกตามเพศ (สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชุมแสง, 2559) (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559)

ชุมชน	จำนวนคณะกรรมการชุมชน		
	ชาย	หญิง	รวม
ชุมชนที่ 1 หลุมลูกรัง-เขาดลาด	8	7	15
ชุมชนที่ 2 สหกรณ์สำนักตาเสือ	7	8	15
ชุมชนที่ 3 พิทักษ์ประชา	10	5	15
ชุมชนที่ 4 ไร่ม่วงพัฒนา	11	4	15
ชุมชนที่ 5 ชุมแสงพัฒนา	9	6	15
รวม	45	30	75

ตารางที่ 7 จำนวนผู้ร่วมประชามแผนพัฒนา 3 ปีของแต่ละชุมชนในเขตเทศบาล จำแนกตามเพศ (สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชุมแสง, 2559) (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559)

ชุมชน	จำนวนผู้ร่วมประชามแผนฯ					
	ชาย		หญิง		รวม	
	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59	ปี 58	ปี 59
ชุมชนที่ 1 หลุมลูกวัง-เขาดลาด	35	37	17	24	52	61
ชุมชนที่ 2 สหกรณ์สำนักตาเสือ	23	30	29	28	52	58
ชุมชนที่ 3 พิทักษ์ประชา	32	30	13	28	45	58
ชุมชนที่ 4 ไร่ม่วงพัฒนา	54	51	38	45	92	96
ชุมชนที่ 5 ชุมแสงพัฒนา	30	28	16	20	46	48
รวม	174	176	113	145	287	321

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัชจิรา นาคศิริ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทาลัยบูรพา และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทาลัยบูรพา ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2557 ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกจำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัยผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36$) โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.80$) อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.00$) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า นิสิตที่มีอายุ วิทยาเขตกลุ่มสาขาวิชา รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และอาชีพ ต่างกัน

มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นนิสิตที่มีเพศ และ หลักสูตรต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน ปตท. โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ภูมิลำเนา ตามทะเบียนบ้าน การรับรู้ข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ พนักงาน ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง จำนวน 215 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของพนักงาน ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้าน ภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านการไปเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก และด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองอยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมติฐานพนักงาน ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน การรับรู้ข่าวสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม มีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ ค่า One-way ANOVA และ Scheffe's โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัย

ส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพที่ต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ คือ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ประเวช แสงสุข (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนา เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนชาวไทยผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตทวีวัฒนา จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test, F-test, One-way ANOVA และสถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้าน การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับสูงสุด และน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วม กับกิจกรรมพรรคการเมือง ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา เงินเดือน สถานภาพ และศาสนาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ขณะเดียวกันประชาชนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนา

อาจารย์ รติวงศ์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือ พนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการทดสอบ One-way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย พบว่า พนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนระดับการศึกษาและแผนกที่สังกัดเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ระดับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีอายุ การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน

สุเทพ คชดี (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความแตกต่างกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ ตามความคิดเห็นของประชาชนและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีสิทธิ์ในการเลือกตั้งจำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test และ One-way ANOVA โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการปกครองท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ โดยภาพรวมมามีส่วนร่วมด้านการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยประชาชนมีส่วนร่วมด้านการเลือกตั้งเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ ด้านการแสดงออกของประชาชน ด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และด้านการมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจำแนกตามตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test สถิติแบบ One-way ANOVA และวิเคราะห์รายคู่โดยใช้สถิติของ Scheffe

ผลการวิจัย พบว่า สตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ระยะเวลาที่เข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนอายุ การร่วมประชุม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัลยา หนูสาย (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด

จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะทางกายภาพของชุมชน และความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 331 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติร้อยละและค่าสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ ลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัยและความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนตัวแปรเพศ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษาและสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ภัษริภรณ์ ทาวดี (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน ศึกษากรณีอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยอัน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน และศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้านพื้นที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 366 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษา การเป็นหัวหน้าหรือประธานกลุ่มต่าง ๆ รายได้ และที่มาของคณะกรรมการหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 และการติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมาก และการชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองเป็นแนวทางสำคัญของการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ที่มาของตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย

การกำหนดตัวแปรและที่มาของตัวแปร

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองและแนวคิดที่ใช้ได้ดังนี้

ตารางที่ 8 สรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองและแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	แนวคิดที่ใช้
ณัชจิรา นาคศิริ (2557)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านความสนใจทางการเมือง 2. ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง 3. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 5. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 	<p>กิจกรรมที่เกี่ยวข้องพัน ทางการเมือง ปรับจาก The hierarchy of political involvement ของ Milbrath (1965)</p>
ศศิริ อิ่มนพรัตน์ (2555)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2. ด้านการเข้าไปร่วมกับกิจกรรมทางการเมือง 3. ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง 	
สุชาติพิชญ์ ศิริวงศ์พรหม (2553)	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับฟังข่าวสารทางการเมือง 2. ออกเสียงลงคะแนน 3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง 4. ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง 5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนหรือประกาศสนับสนุนให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป 6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง 7. สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง 	<p>The hierarchy of political involvement ของ Milbrath (1965)</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ)

งานวิจัย	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	แนวคิดที่ใช้
	8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง 9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง 10. เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็น 11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค 12. ช่วยหาเงินให้พรรค 13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง 14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง	
ประเวศ แสงสุข (2553)	1. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2. การติดต่อกับทางราชการ 3. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง 4. การเป็นผู้ประท้วง 5. การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมพรรคการเมือง	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Milbrath and Goel (1977)
สุเทพ คชดี (2551)	1. การเลือกตั้ง 2. การมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับพรรคการเมือง 3. การแสดงความคิดเห็นของประชาชน 4. การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ 5. การแสดงออกของประชาชน	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองปรับจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
อาจารย์ รติวงศ์ (2552)	1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง 2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 3. การชุมนุมทางการเมือง 4. การรณรงค์ให้ความรู้	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองปรับจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552)	1. การเลือกตั้ง 2. การแสดงความคิดเห็น 3. การจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ 4. การแสดงออกของประชาชน	
กัลยา หนูสาย (2550)	1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง 2. การร่วมประชุม 3. การวางแผนพัฒนา 4. การเสนอปัญหา 5. การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ/จ้าง	

6. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 8 (ต่อ)

งานวิจัย	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	แนวคิดที่ใช้
วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550)	1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 2. การกำหนดและรับรื้อนโยบาย 3. การควบคุมการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ	
กัษริภรณ์ ทาวดี (2549)	1. การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง 2. การชักชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 3. ความสนใจติดตามข่าวสารการเมือง 4. การพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง 5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมือง	กิจกรรมที่เกี่ยวข้องพัน ทางการเมือง ปรับจาก The hierarchy of political involvement ของ Milbrath (1965)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดที่มีการนำมาใช้ใน
งานวิจัยดังนี้

1. รูปแบบลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งในปี 1965 Milbrath ได้เสนอ
แนวคิดลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (The hierarchy of political involvement) และ
ในปี 1977 Milbrath ร่วมกับนักวิชาการอีกหนึ่งท่าน Goel ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง 6 รูปแบบ

1.1 แนวคิดลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (The hierarchy of political
involvement) ของ Milbrath (1965) ได้จัดลำดับพฤติกรรมการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง โดยจัดลำดับตามความสนใจจนถึงเข้าร่วมการเมืองดังนี้

1.1.1 รับฟังข่าวสารทางการเมือง

1.1.2 ออกเสียงลงคะแนน

1.1.3 ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง

1.1.4 ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง

1.1.5 ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้าย

ประกาศสนับสนุนหรือประกาศสนับสนุนให้ผู้อื่นทราบโดยทั่วไป

1.1.6 ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือ

นักการเมือง

- 1.1.7 สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- 1.1.8 ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
- 1.1.9 ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง
- 1.1.10 เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ
- 1.1.11 เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
- 1.1.12 ช่วยหาเงินให้พรรค
- 1.1.13 สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
- 1.1.14 เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง

1.2 แนวคิดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ Milbrath and Goel (1977)

ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง 6 รูปแบบ คือ

- 1.2.1 การเลือกตั้ง
- 1.2.2 การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง
- 1.2.3 เป็นผู้มืบทบาทในชุมชน
- 1.2.4 มีการติดต่อกับทางราชการ
- 1.2.5 เป็นผู้ประท้วง
- 1.2.6 เป็นผู้สื่อข่าว

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แบ่งแบบกว้าง ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ

2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

บุญเรือง บุรภักดิ์ (2559) ได้แบ่งย่อยการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่

- 2.1.1 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
- 2.1.2 การรวมกลุ่ม
- 2.1.3 การจัดตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
- 2.1.4 การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 2.1.5 การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง

ส่วน จันทนา สุทธิจรี (2544) ได้แบ่งย่อยการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

- 1. การเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น
- 2. การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

3. การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกทางการเมือง

4. การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

บุญเรือง บุรภักดิ์ (2559) ได้แบ่งย่อยการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การเดินขบวนประท้วง

2. การก่อความวุ่นวายทางการเมือง

3. การใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สิน

4. การปฏิวัติ

ส่วน จันทนา สุทธิจารี (2544) ได้แบ่งย่อยการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการเป็น 2 รูปแบบ

1. การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง

2. การก่อความวุ่นวายทางการเมือง

ดังนั้น จากแนวคิดรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัย ได้ศึกษา นำไปสู่การกำหนดขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีการตัดแปลงแนวคิดและกำหนด ขอบเขตให้เข้ากับบริบทการปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น โดยได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออก ของประชาชน

ตารางที่ 9 ตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรอิสระ	ดัชนี (2557)	ศิริ (2555)	สุชาติพิทย์ (2553)	ประเวช (2553)	อาจารย์ (2552)	ทรงศักดิ์ (2552)	สุเทพ (2551)	วรรณิ (2550)	กัลยา (2550)	ภัทรีภรณ์ (2549)
อายุ	* ✓	✓	✓	✓	* ✓	* ✓	* ✓	✓	* ✓	✓
เพศ	✓	✓	* ✓	✓	* ✓	✓	* ✓		✓	✓
อาชีพ	* ✓		* ✓	* ✓		* ✓	* ✓	* ✓	* ✓	✓
ระดับการศึกษา		✓	* ✓	✓	✓	* ✓	* ✓	* ✓	✓	* ✓
รายได้	* ✓	✓	✓	✓	* ✓	✓	* ✓	* ✓	* ✓	* ✓
สถานภาพ	* ✓	✓	✓	✓					✓	
ศาสนา				✓					✓	
แผนกที่สังกัด					✓					
ตำแหน่ง					* ✓					
วิทยาเขต	* ✓									
หลักสูตร	✓									
กลุ่มวิชาสาขา	* ✓									
ภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน		✓								
ลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัย									* ✓	
การเป็นสมาชิกกลุ่ม								✓		* ✓
ความรู้ความเข้าใจต่อการเมือง				* ✓					* ✓	
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่							* ✓	* ✓		
การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง				* ✓				* ✓		
การร่วมประชุม								✓		

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นได้โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสถานภาพสมรส ศาสนา

แผนกที่สังกัด วิทยาเขต หลักสูตร กลุ่มสาขาวิชา ภูมิภาคตามทะเบียนบ้าน ระยะเวลาที่อาศัย
อยู่ในพื้นที่ ลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัย

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้

3. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่ง สถานะทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม
การร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน

4. ปัจจัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ความรู้ความเข้าใจสิทธิทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

ดังนั้น ตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดสถานภาพสมรส
- 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
- 3) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ตารางที่ 10 ที่มาของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ	แหล่งอ้างอิง
อายุ	กัลยา หนูสาย (2550); ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552); สุเทพ คชดี (2551); อาจารย์ รติศวงค์ (2552); ณิชจิรา นาคศิริ (2557); ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549); วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550); ประเวศ แสงสุข (2553); ศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555); สุชาติพิย์ ศิริวงศ์พรหม (2553)
ระดับการศึกษา สูงสุด	ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549); วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550); ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552); สุเทพ คชดี (2551); สุชาติพิย์ ศิริวงศ์พรหม (2553); ศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555); อาจารย์ รติศวงค์ (2552); ประเวศ แสงสุข (2553); กัลยา หนูสาย (2550)
สถานภาพสมรส	ณิชจิรา นาคศิริ (2557); ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549); กัลยา หนูสาย (2550); ประเวศ แสงสุข (2553); สุชาติพิย์ ศิริวงศ์พรหม (2553); ศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555)
อาชีพ	กัลยา หนูสาย (2550); วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550); ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552); สุเทพ คชดี (2551); ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549); สุชาติพิย์ ศิริวงศ์พรหม (2553); ณิชจิรา นาคศิริ (2557);

ประเวศ แสงสุข (2553)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	แหล่งอ้างอิง
รายได้เฉลี่ย	ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549); วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550); สุเทพชติ (2551);
ต่อเดือน	อาจารย์ รติสวงศ์ (2552); ณิชจิรา นาคศิริ (2557); ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552); ศลิริ อิ่มนพรัตน์ (2555); สุรชาติพิย ศรีวงศ์พรหม (2553); ประเวช แสงสุข (2553)
การเป็นสมาชิกกลุ่ม ทางสังคม	วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550); ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549)

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยและที่มาของสมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรอายุ

จากการทบทวนงานวิจัยของ กัลยา หนูสาย (2550) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยของทรงศักดิ์ มีชนะ (2552) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันงานวิจัยของสุเทพ ชติ (2551) พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน งานวิจัยของอาจารย์ รติสวงศ์ (2552) พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) และงานวิจัยของ ณิชจิรานาคศิริ (2557) พบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

นอกจากนี้ จากงานวิจัยของ ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549) พบว่า อายุของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง งานวิจัยของวรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) พบว่า อายุ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี งานวิจัยของประเวช แสงสุข (2553) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวิพัฒนา พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทาง

การเมืองที่ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของสุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และงานวิจัยของศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555) พบว่า พนักงาน ปตท. จำกัด (มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า “สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

2. ตัวแปรระดับการศึกษาสูงสุด

จากการทบทวนงานวิจัยของ กัษรีภรณ์ ทาวดี (2549) พบว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง งานวิจัยของวรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี งานวิจัยของทรงศักดิ์ มีชนะ (2552) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน งานวิจัยของสุเทพ คชดี (2551) พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และงานวิจัยของสุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม

นอกจากนั้น จากงานวิจัยของกัลยา หนูสาย (2550) พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยของอาจารย์ รติสวงศ์ (2552) พบว่า ระดับการศึกษา ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) งานวิจัยของประเวช แสงสุข (2553) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวีวัฒนา พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555) พบว่า พนักงาน ปตท. จำกัด(มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า “สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

3. ตัวแปรสถานภาพสมรส

จากงานวิจัยของ ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549) พบว่า สถานภาพสมรสของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง งานวิจัยของ กัลยา หนูสาย (2550) พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยของประเวช แสงสุข (2553) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวิวัฒนา พบว่า สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของสุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และงานวิจัยของศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555) พบว่า พนักงาน ปตท. จำกัด(มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

นอกจากนั้น จากการทบทวนงานวิจัยของณัชจิรา นาคศิริ (2557) พบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทาลัยบูรพา ที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า “สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

4. ตัวแปรอาชีพ

จากการทบทวนงานวิจัยของกัลยา หนูสาย (2550) พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยของวรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่อเตุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี งานวิจัยของทรงศักดิ์ มีชนะ (2552) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน งานวิจัยของสุเทพ คชดี (2551) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน งานวิจัยของประเวช แสงสุข (2553) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวิวัฒนา พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน งานวิจัยของสุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และงานวิจัยของณัชจิรา นาคศิริ (2557) พบว่า นิสิตวิทยาลัย

การบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

สำหรับงานวิจัยของ ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549) กลับพบว่า อาชีพของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า “สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

5. ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

จากการทบทวนงานวิจัยของ ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549) พบว่า รายได้ของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองงานวิจัยของกัลยา หนูสาย (2550) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช งานวิจัยของวรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีงานวิจัยของสุเทพ คชดี (2551) พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน งานวิจัยของอาจารย์ รติศวงศ์ (2552) พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) และงานวิจัยของณัชจิรา นาคศิริ (2557) พบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

จากงานวิจัยของทรงศักดิ์ มีชนะ (2552) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของประเวช แสงสุข (2553) ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวิวัฒนา พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของสุธาทิพย์ ศิริวงศ์พรหม (2553) พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และงานวิจัยของศศิรี อิ่มนพรัตน์ (2555) พบว่า พนักงาน ปตท. จำกัด(มหาชน) โรงแยกก๊าซ จังหวัดระยอง ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า “สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

6. ตัวแปรการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

จากการทบทวนงานวิจัยของ ภัชรีภรณ์ ทาวดี (2549) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่จากงานวิจัยของวรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยว่า “สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิธีการในการศึกษาวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. กำหนดเกณฑ์การแปลผล

วิธีการในการศึกษาวิจัย

การศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการในการศึกษาวิจัย โดยมาจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับสตรี แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สตรีที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป (เนื่องจากเป็นกลุ่มอายุที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ เมื่อปีที่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลครั้งล่าสุด

ในปี พ.ศ. 2555) และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำนวน 1,490 คน (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรท้องถิ่นเทศบาลตำบลชุมแสง ของเดือนมกราคม พ.ศ. 2559) ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดขนาดตัวอย่างและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ จากประชากร 1,490 คน เมื่อคำนวณจากสูตรแล้วได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเป็นจำนวน 312 คน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร} \quad n &= \frac{N}{1+(Ne^2)} \\ n &= \frac{1,490}{1+(1,490*0.0025)} \\ n &= 311.34 \\ n &= 312 \end{aligned}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมด / ขนาดของประชากรซึ่งเท่ากับ 1,490คน
 e คือ ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling error) ในที่นี้ จะกำหนดเท่ากับ +/- 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95%

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากกรอบประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สตรีที่มีอายุ 22 ปีขึ้นไป ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากประชากรแบบสองขั้นตอน (Two-stage random sampling) ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 แบ่งพื้นที่ออกเป็น 5 พื้นที่ คือ ชุมชนที่ 1 ถึง ชุมชนที่ 5 ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขนาดตัวอย่าง ตามสัดส่วนของแต่ละพื้นที่ (Proportional to size) (ดังตารางที่ 11) จากนั้นจึงเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญตามจำนวนที่ระบุไว้

ตารางที่ 11 เขตพื้นที่ จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

พื้นที่	N	n
ชุมชนที่ 1 หลุมลูกวัง-เขาตลาด	200	42
ชุมชนที่ 2 สหกรณ์สำนักตาเสือ	147	30
ชุมชนที่ 3 พิทักษ์ประชา	189	40

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พื้นที่	<i>N</i>	<i>n</i>
ชุมชนที่ 4 ไร่ม่วงพัฒนา	439	92
ชุมชนที่ 5 ชุมแสงพัฒนา	515	108
รวม	1,490	312

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaires) เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาและทบทวนแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิก กลุ่มทางสังคม จำนวนทั้งหมด 6 ข้อ เป็นแบบให้เลือกคำตอบ (Check lists)

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเลือกตั้งมี 9 ข้อ ด้านการเสนอความคิดเห็น มี 6 ข้อ ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่ม ผลประโยชน์ มี 5 ข้อ และด้านการแสดงออกของประชาชนมี 5 ข้อ

แบบสอบถามดังกล่าวเป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมให้เลือกตอบ แต่ละข้อมี 2 คำตอบ ให้เลือก คือ เคยปฏิบัติ และไม่เคยปฏิบัติ หากตอบเคยปฏิบัติให้เลือกตอบระดับของพฤติกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง และปฏิบัติบางครั้ง

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open ended) เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีภายในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาและทบทวนข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวคิดเกี่ยวกับสตรี แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ทำการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี

2. สร้างแบบสอบถามขึ้นตามกรอบข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยใช้คำจำกัดความหรือนิยามปฏิบัติการตามตัวแปรที่กำหนดไว้เป็นหลักในการสร้างคำถามต่าง ๆ ให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด และเพื่อให้แบบสอบถามสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการจะวัด (Validity)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งคำจำกัดความหรือนิยามปฏิบัติการของตัวแปรเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) ดร.กฤษดา นันทเพ็ชร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยบูรพา
- 2) นายสุประดิษฐ์ อยู่คง ปลัดเทศบาลตำบลชุมแสง
- 3) นายธงชัย สร้อยสน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
เทศบาลตำบลชุมแสง

เพื่อพิจารณาตรวจสอบว่านิยามและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีความชัดเจนถูกต้องหรือไม่ รวมทั้งการพิจารณาสำนวนภาษาที่ใช้ในข้อความว่าสอดคล้องกับลักษณะที่ต้องการจะวัดหรือไม่ เพื่อให้เครื่องมือมีความตรงในเนื้อหา (Content validity)

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try-out)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยง (Reliability) ในภาคสนามกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการศึกษาที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ เทศบาลตำบลปากน้ำประแส เนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่มีสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกัน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.932

6. แก้ไขแบบสอบถามโดยการปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ อีกครั้ง จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 10-25 เมษายน พ.ศ. 2559 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ทำหนังสือ/ แจ้งผู้นำในพื้นที่เพื่อขอลงพื้นที่เก็บข้อมูล
2. วางแผนลงพื้นที่ในแต่ละชุมชน ๆ ละ 3 วัน โดยมี นางสาวณัฐรินทร์ เกลิมฤทธิวัฒน์ คอยติดตามแบบสอบถามคืนมา
3. ตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้องของข้อมูลในแบบสอบถาม ดังนั้น แจกแบบสอบถามไป 312 ชุด ได้รับกลับคืนมา 312 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประมวลผลข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนที่ระบุไว้
 - 1.2 บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
 - 1.3 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - 1.4 ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและลักษณะข้อมูลในแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้
 - 2.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม
 - 2.2 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับอธิบายระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีทั้งภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกของประชาชน
 - 2.3 ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า t-test สำหรับประชากรสองกลุ่ม คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและ One-way ANOVA สำหรับประชากรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กรณีที่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการทดสอบรายคู่ (Posthoc) ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's method)

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการแปลผล

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

เคยปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติ ให้ 0 คะแนน

จากนั้นนำมารวมคะแนน 25 ข้อ จึงทำให้มีคะแนนได้ตั้งแต่ 0-25 คะแนน โดยแบ่งเป็น ด้านการเลือกตั้ง 9 ข้อ มี 9 คะแนน, ด้านการเสนอความคิดเห็น 6 ข้อ มี 6 คะแนน, ด้านการจัดตั้ง และรวมกลุ่มผลประโยชน์ 5 ข้อ มี 5 คะแนน และด้านการแสดงออกของประชาชน 5 ข้อ มี 5 คะแนน

สำหรับคะแนนของระดับพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น

ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้การแปลผลคะแนน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของ Bloom (1968) ดังนี้

มาก คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80-100

ปานกลาง คะแนนระหว่างร้อยละ 60-79

น้อย คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60

ตารางที่ 12 เกณฑ์ในการแปลผลระดับพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวนข้อ	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
		น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ด้านการเลือกตั้ง	9	0-5 คะแนน	6-7 คะแนน	8-9 คะแนน
2. ด้านการเสนอความคิดเห็น	6	0-3 คะแนน	4 คะแนน	5-6 คะแนน
3. ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่ม ผลประโยชน์	5	0-2 คะแนน	3 คะแนน	4-5 คะแนน
4. ด้านการแสดงออกของประชาชน	5	0-2 คะแนน	3 คะแนน	4-5 คะแนน
ภาพรวม	25	0-14 คะแนน	15-19 คะแนน	20-25 คะแนน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในตอนที่ 1 นี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างสตรีในพื้นที่เทศบาลตำบลชุมแสง จำนวน 312 ตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปของตารางแสดงเป็นค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสตรีจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล (n=312)

	สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ	22-30 ปี	60	19.23
	31-40 ปี	94	30.13
	41-50 ปี	87	27.88
	51 ปีขึ้นไป	71	22.76

ตารางที่ 13 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษาสูงสุด	ประถมศึกษา	58	18.59
	มัธยมศึกษาตอนต้น	66	21.15
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	67	21.47
	อนุปริญญา/ ปวส.	31	9.94
	ปริญญาตรี	68	21.79
	สูงกว่าปริญญาตรี	22	7.05
สถานภาพสมรส	โสด	56	17.95
	แต่งงานอยู่ด้วยกัน	190	60.90
	แต่งงานแยกกันอยู่	23	7.37
	หย่า	18	5.77
	หม้าย	25	8.01
อาชีพ	เกษตรกร	52	16.67
	พนักงานบริษัทเอกชน	47	15.06
	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	82	26.28
	รับจ้าง	64	20.51
	ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	52	16.67
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	15	4.81
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ไม่เกิน 10,000 บาท	78	25.00
	10,001-15,000 บาท	132	42.31
	15,001-30,000 บาท	78	25.00
	30,001 บาทขึ้นไป	24	7.69
การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	เป็นสมาชิกกลุ่ม	95	30.45
	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	217	69.55
รวม		312	100.00

จากตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างสตรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างสตรีมีอายุ 31-40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 30.13) รองลงมา คือ มีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 27.88) และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 22.76) ตามลำดับ มีการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 21.79) ใกล้เคียงกับระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ 21.47) และระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 21.15) ตามลำดับ มีสถานภาพสมรสแต่งงานอยู่ด้วยกันมากที่สุด (ร้อยละ 60.90) รองลงมา คือ สถานภาพโสด (ร้อยละ 17.95) และมีสถานภาพหม้าย (ร้อยละ 8.01) ตามลำดับ มีอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด (ร้อยละ 26.28) รองลงมา คือ รับจ้าง (ร้อยละ 20.51) เกษตรกรและข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 16.67) ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 42.31) รองลงมา คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท และ 15,001-30,000 บาท มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 25.00) ตามลำดับ สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ร้อยละ 69.55) มีมากกว่ากลุ่มตัวอย่างสตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ร้อยละ 30.45)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ

ในตอนที่ 2 นี้ เป็นผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ และด้านการแสดงออกของประชาชน ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี

ในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง โดยภาพรวมและแยกเป็นรายด้าน (n = 312)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
1. ด้านการเลือกตั้ง	211 (67.63)	95 (30.45)	6 (1.92)
2. ด้านการเสนอความคิดเห็น	255 (81.73)	26 (8.33)	31 (9.94)
3. ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่ม	260	21	31

ผลประโยชน์	(83.33)	(6.73)	(9.94)
4. ด้านการแสดงออกของประชาชน	193	111	8
	(61.86)	(35.58)	(2.56)

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	น้อย	ปานกลาง	มาก
ภาพรวม	260	42	10
	(83.33)	(13.46)	(3.21)

จากตารางที่ 14 พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 83.33) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง (ร้อยละ 67.63) ด้านการแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 81.73) ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ (ร้อยละ 83.33) และด้านการแสดงออกของประชาชน (ร้อยละ 61.86)

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านการเลือกตั้ง (n=312)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
ด้านการเลือกตั้ง					
1. ท่านไปตรวจสอบรายชื่อของท่านในบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล	28	284	30	60	194
	(8.97)	(91.03)	(10.56)	(21.13)	(68.31)
2. ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภา	20	292	19	56	217
	(6.41)	(93.59)	(6.51)	(19.18)	(74.32)

เทศบาล

ตารางที่ 15 (ต่อ)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง
3. ท่านศึกษาประวัติความเป็นมาของ ผู้สมัครรับการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภา เทศบาลก่อนที่จะทำการเลือกตั้ง	39 (12.50)	273 (87.50)	59 (21.61)	77 (28.21)	137 (50.18)
4. ท่านชักชวนผู้อื่นออกไปใช้สิทธิ ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือ สมาชิกสภาเทศบาล	56 (17.95)	256 (82.05)	101 (39.45)	54 (21.09)	101 (39.45)
5. ท่านติดตามผลการนับคะแนนการ เลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิก สภาเทศบาล	41 (13.14)	271 (86.86)	60 (22.14)	71 (26.20)	140 (51.66)
6. ท่านเข้าฟังการปราศรัยหรือ หาเสียงของผู้สมัครรับการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภา เทศบาลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ ตัดสินใจในการเลือกตั้ง	230 (73.72)	82 (26.28)	67 (81.71)	8 (9.76)	7 (8.54)
7. ท่านได้ให้ความช่วยเหลือเงินหรือ ปัจจัยอื่น ๆ แก่ผู้สมัครรับการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภา เทศบาลที่ท่านชื่นชอบ	282 (90.38)	30 (9.62)	28 (93.33)	2 (6.67)	0 (0.00)
8. ท่านเคยเป็นกรรมการควบคุม การเลือกตั้งหรือร่วมจัดสถานที่ ในการเลือกตั้ง	288 (92.31)	24 (7.69)			

ตารางที่ 15 (ต่อ)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
9. ท่านเคยสอดคล้องและแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีพบเห็น มีข้อมูล หรือมีเบาะแสเกี่ยวกับการซื้อเสียง หรือทุจริตการเลือกตั้งต่าง ๆ	295 (94.55)	17 (5.45)			

หมายเหตุ: ข้อ 8 และ ข้อ 9 วัดพฤติกรรม 2 ระดับ คือ เคย และ ไม่เคย

จากตารางที่ 15 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีด้านการเลือกตั้ง ที่พบมากที่สุดคือ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล (ร้อยละ 93.59) รองลงมา คือ การไปตรวจสอบรายชื่อในบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล (ร้อยละ 91.03) และการศึกษาประวัติความเป็นมาของผู้สมัครรับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล ก่อนที่จะทำการเลือกตั้ง (ร้อยละ 87.50) ตามลำดับ

ส่วนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ด้านการเลือกตั้งที่พบน้อยที่สุด คือ การสอดคล้องและแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีพบเห็น มีข้อมูล หรือมีเบาะแสเกี่ยวกับการซื้อเสียง หรือทุจริตการเลือกตั้งต่าง ๆ (ร้อยละ 5.45) รองลงมา คือ การเป็นกรรมการควบคุมการเลือกตั้งหรือร่วมจัดสถานที่ในการเลือกตั้ง (ร้อยละ 7.69) และการให้ความช่วยเหลือเงินหรือปัจจัยอื่น ๆ แก่ผู้สมัครรับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาลที่ชื่นชอบ (ร้อยละ 9.62) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 จำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีใน
ด้านการเสนอความคิดเห็น (n=312)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
ด้านการเสนอความคิดเห็น					
10. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมชุมชน เพื่อรับฟังหรือเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น	195 (62.50)	117 (37.50)	81 (69.23)	28 (23.93)	8 (6.84)
11. ท่านชักชวนคนในชุมชนเข้าร่วมประชุมประชาคมชุมชน เพื่อรับฟังหรือเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น	202 (64.74)	110 (35.26)	78 (70.91)	25 (22.73)	7 (6.36)
12. ท่านเคยเสนอความคิดเห็นหรือความต้องการของชุมชนต่อที่ประชุมหรือประชาคม	247 (79.17)	65 (20.83)	57 (87.69)	6 (9.23)	2 (3.08)
13. ท่านนำเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนเสนอต่อนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ	221 (70.83)	91 (29.17)	81 (89.01)	7 (7.69)	3 (3.30)
14. ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊กของเทศบาล	276 (88.46)	36 (11.54)	28 (77.78)	7 (19.44)	1 (2.78)

ตารางที่ 16 (ต่อ)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
15.เมื่อมีการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน ท่านจะแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำเพื่อให้เกิดการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง	273 (87.50)	39 (12.50)	34 (87.18)	4 (10.26)	1 (2.56)

จากตารางที่ 16 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ด้านการเสนอความคิดเห็น ที่พบมากที่สุด คือ การเข้าร่วมประชุมประชาคมชุมชน เพื่อรับฟังหรือเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น (ร้อยละ 37.50) รองลงมา คือ การชักชวนคนในชุมชนเข้าร่วมประชุมประชาคมชุมชน เพื่อรับฟังหรือเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น (ร้อยละ 35.26)

ส่วนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ด้านการเสนอความคิดเห็นที่พบน้อยที่สุด คือ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของชุมชน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊กของเทศบาล (ร้อยละ 11.54) รองลงมา คือ การแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ เพื่อให้เกิดการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องเมื่อมีการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน (ร้อยละ 12.50)

ตารางที่ 17 จำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีใน
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ (n=312)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์					
16. ท่านชักชวนคนในชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของท่าน	273 (87.50)	39 (12.50)	32 (82.05)	7 (17.95)	0 (0.00)
17. ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่นกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตร กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมหรือกลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ ในท้องถิ่น	222 (71.15)	90 (28.85)			
18. ท่านและกลุ่มของท่านเรียกร้องสิทธิประโยชน์จากผู้บริหารของเทศบาลให้กับกลุ่มของท่าน เช่นจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการประกอบอาชีพ	254 (81.41)	58 (18.59)	51 (87.93)	7 (12.07)	0 (0.00)
19. ท่านและกลุ่มของท่านร่วมกันต่อรองกับผู้บริหารของเทศบาลเมื่อพบโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน เช่น โครงการก่อสร้างโรงงานในพื้นที่การเกษตร	269 (86.22)	43 (13.78)			
20. เมื่อท้องถิ่นของท่านมีปัญหา ท่านรวมตัวกับคนในชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน	273 (87.50)	39 (12.50)			

หมายเหตุ: ข้อ 17, ข้อ 19 และข้อ 20 วัดพฤติกรรม 2 ระดับ คือ เคย และไม่เคย

จากตารางที่ 17 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ที่พบมากที่สุด คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตร กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม หรือ กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ ในท้องถิ่น (ร้อยละ 28.85) รองลงมา คือ การเรียกร้องสิทธิประโยชน์ จากผู้บริหารของเทศบาลให้กับกลุ่ม เช่น จัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ในการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 18.59)

ส่วนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ที่พบน้อยที่สุด คือ การชักชวนคนในชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม (ร้อยละ 12.50) รองลงมา คือ การรวมตัวกับคนในชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาหาร่วมกันเมื่อท้องถิ่นมีปัญหา (ร้อยละ 12.50)

ตารางที่ 18 จำนวน ร้อยละ ของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านการแสดงออกของประชาชน (n=312)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับการมีส่วนร่วม (กรณีเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
ด้านการแสดงออกของประชาชน					
21. ท่านเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดทำขึ้น เช่น โครงการฝึกอบรมอาชีพ, กิจกรรมวันพ่อ เป็นต้น	106 (33.97)	206 (66.03)	132 (64.08)	47 (22.82)	27 (13.11)
22. ท่านชักชวนผู้อื่นหรือญาติพี่น้องให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล	115 (36.86)	197 (63.14)	130 (65.99)	43 (21.83)	24 (12.18)
23. ท่านติดต่อซักถามหรือขอข้อมูลต่าง ๆ ของเทศบาลที่เป็นประโยชน์กับตัวเอง	178 (57.05)	134 (42.95)			

ตารางที่ 18 (ต่อ)

พฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		ระดับพฤติกรรมกรณีเคย		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
24. ท่านคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลที่ดำเนินการแล้วไม่เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ	301 (96.47)	11 (3.53)			
25. กรณีท่านพบเห็นหรือมีการกระทำที่เป็นการทุจริตของเทศบาล ท่านเคยร้องเรียนหรือชี้เบาะแสด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและตรวจสอบ	305 (97.76)	7 (2.24)			

หมายเหตุ: ข้อ 23, ข้อ 24 และข้อ 25 วัดพฤติกรรม 2 ระดับ คือ เคย และไม่เคย

จากตารางที่ 18 พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีด้านการแสดงออกของประชาชนที่พบมากที่สุด คือ การเข้าร่วม โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดทำขึ้น เช่น โครงการฝึกอบรมอาชีพ, กิจกรรมวันพ่อ เป็นต้น (ร้อยละ 66.03) รองลงมา คือ การชักชวนผู้อื่นหรือญาติพี่น้องให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล (ร้อยละ 63.14)

ส่วนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีด้านการแสดงออกของประชาชนที่พบน้อยที่สุด คือ การร้องเรียนหรือชี้เบาะแสด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและตรวจสอบกรณีพบเห็นหรือมีการกระทำที่เป็นการทุจริตของเทศบาล (ร้อยละ 2.24) รองลงมา คือ การคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลที่ดำเนินการแล้วไม่เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ (ร้อยละ 3.53)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลชุมแสง ใช้สถิติ t-test ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe และวิธี Fisher's least significant difference (LSD)

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มี "อายุ" ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ

อายุ		ด้านการ เลือกตั้ง	ด้านการ เสนอความเห็น	ด้านจัดตั้ง และรวมกลุ่ม ผลประโยชน์	ด้านการ แสดงออก ของ ประชาชน	รวม
22-30 ปี	\bar{X}	3.62	0.75	0.35	1.43	6.15
	SD	2.34	1.30	0.92	1.28	4.61
31-40 ปี	\bar{X}	5.14	1.62	0.88	1.99	9.85
	SD	1.54	1.90	1.45	1.33	4.86
41-50 ปี	\bar{X}	5.17	1.64	1.05	1.72	9.62
	SD	1.25	2.01	1.64	1.30	4.85
51 ปีขึ้นไป	\bar{X}	5.34	1.66	1.04	1.86	9.97
	SD	1.09	1.96	1.62	1.22	4.56

จากตารางที่ 19 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ พบว่า สตรีที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเลือกตั้งสตรีที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการเสนอความคิดเห็นสตรีที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์สตรีที่มีอายุ 41-50 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการแสดงออกของประชาชนสตรีที่มีอายุ 31-40 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ

จำแนกตามอายุ (n=312)

แหล่งความแปรปรวน		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	3	124.233	41.411	16.789*	0.000
	ภายในกลุ่ม	308	759.687	2.467		
	รวม	311	883.920			
ด้านการเสนอความคิดเห็น	ระหว่างกลุ่ม	3	38.375	12.792	3.748*	0.011
	ภายในกลุ่ม	308	1051.304	3.413		
	รวม	311	1089.679			
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	21.022	7.007	3.270*	0.022
	ภายในกลุ่ม	308	660.052	2.143		
	รวม	311	681.074			
ด้านการแสดงออกของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	3	12.047	4.016	2.417	0.066
	ภายในกลุ่ม	308	511.694	1.661		
	รวม	311	523.740			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	652.727	217.576	9.673*	0.000
	ภายในกลุ่ม	308	6927.991	22.493		
	รวม	311	7580.718			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี พบว่า สตรีที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น ขอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

สตรีที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้งด้านการเสนอความคิดเห็นและด้านการจัดตั้ง และรวมกลุ่มผลประโยชน์แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ (n=312)

อายุ	\bar{X}	22-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
22-30ปี	6.15		-3.70*	-3.47*	-3.82*
31-40ปี	9.85			0.23	-0.12
41-50 ปี	9.62				-0.35
51 ปีขึ้นไป	9.97				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างจากสตรีในช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าทุกกลุ่มอายุ

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ ด้านการเลือกตั้ง (n=312)

อายุ	\bar{X}	22-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
22-30 ปี	3.62		-1.52*	-1.56*	1.72*
31-40 ปี	5.14			-0.03	-0.20
41-50 ปี	5.17				-0.17

51 ปีขึ้นไป 5.34

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอายุ 22-30 มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้งแตกต่างจากสตรีในช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าสตรีที่มีอายุ 31-40 ปี, 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ ด้านการเสนอความคิดเห็น (n=312)

อายุ	\bar{X}	22-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
22-30ปี	0.75		-0.87*	-0.89*	-0.91*
31-40ปี	1.62			-0.03	-0.04
41-50ปี	1.64				-0.02
51 ปีขึ้นไป	1.66				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเสนอความคิดเห็นแตกต่างจากสตรีในช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าสตรีที่มีอายุ 31-40 ปี, 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามอายุ ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ (n=312)

อายุ	\bar{X}	22-30ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
22-30ปี	0.35		-0.53	-0.70*	-0.69
31-40ปี	0.88			-0.16	-0.16

41-50ปี	1.05	0.00
51 ปีขึ้นไป	1.04	

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอายุ 22-30 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์แตกต่างจากสตรีที่มีอายุ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าสตรีที่มีอายุ 41-50 ปี

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มี “ระดับการศึกษาสูงสุด” ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ระดับการศึกษา		ด้านการ เลือกตั้ง	ด้านการ เสนอ ความเห็น	ด้านจัดตั้ง และรวมกลุ่ม ผลประโยชน์	ด้านการ แสดงออก ของ ประชาชน	รวม
ประถมศึกษา	\bar{X}	4.60	1.52	1.17	1.71	9.03
	SD	1.87	1.95	1.73	1.30	5.58
มัธยมศึกษาตอนต้น	\bar{X}	4.52	0.94	0.65	1.41	7.56
	SD	1.96	1.73	1.34	1.30	4.79
มัธยมศึกษาตอน ปลาย/ ปวช.	\bar{X}	4.90	1.46	0.64	1.72	8.72
	SD	1.60	1.80	1.14	1.24	4.24
อนุปริญญา/ ปวส.	\bar{X}	5.03	1.35	1.10	2.00	9.48
	SD	1.22	1.60	1.72	1.21	4.01
ปริญญาตรี	\bar{X}	5.37	1.97	0.99	2.21	10.79
	SD	1.45	2.04	1.54	1.23	5.12
สูงกว่าปริญญาตรี	\bar{X}	5.23	1.55	0.64	1.64	9.32

SD	1.48	1.90	1.47	1.50	4.96
----	------	------	------	------	------

จากตารางที่ 25 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเลือกตั้ง สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการเสนอความคิดเห็น สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. และระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการแสดงออกของประชาชน สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ

จำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงสุด (n=312)

แหล่งความแปรปรวน		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	5	32.647	6.529	2.347*	0.041
	ภายในกลุ่ม	306	851.273	2.782		
	รวม	311	883.920			
ด้านการเสนอความคิดเห็น	ระหว่างกลุ่ม	5	36.290	7.258	2.108	0.064
	ภายในกลุ่ม	306	1053.390	3.442		
	รวม	311	1089.679			
ด้านการจัดตั้งและ	ระหว่างกลุ่ม	5	15.624	3.125	1.437	0.211

รวมกลุ่มผลประโยชน์	ภายในกลุ่ม	306	665.450	2.175		
	รวม	311	681.074			
ด้านการแสดงออก ของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	5	23.948	4.790	2.932*	0.013
	ภายในกลุ่ม	306	499.792	1.633		
	รวม	311	523.740			

ตารางที่ 26 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5	367.285	73.457	3.116*	0.009
	ภายในกลุ่ม	306	7213.433	23.573		
	รวม	311	7580.718			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี พบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น ขอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้ง และด้านการแสดงออกของประชาชนแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด (n=312)

ระดับการศึกษา สูงสุด	\bar{X}	ประถม ศึกษา	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	9.03		1.47	0.32	-0.45	-1.76	-0.28
มัธยมต้น	7.56			-1.16	-1.92	-3.23*	-1.76

มัธยมปลาย/ปวช.	8.72	-0.77	-2.08	-0.60
อนุปริญญา/ปวส.	9.48		-1.31	0.17
ปริญญาตรี	10.79			1.48
สูงกว่าปริญญาตรี	9.32			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างจากสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น มากกว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ด้านการเลือกตั้ง (n=312)

ระดับการศึกษา สูงสุด	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
ประถมศึกษา	4.60		0.09	-0.29	-0.43	-0.76*	-0.62
มัธยมต้น	4.52			-0.38	-0.52	-0.85*	-0.71
มัธยมปลาย/ ปวช.	4.90				-0.14	-0.47	-0.33
อนุปริญญา/ ปวส.	5.03					-0.34	-0.20
ปริญญาตรี	5.37						0.14
สูงกว่า ปริญญาตรี	5.23						

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Fisher's least significant difference (LSD) พบว่า สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้งแตกต่างจากสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้ง มากกว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ด้านการแสดงออกของประชาชน (n=312)

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมต้น	มัธยมปลาย/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
ประถมศึกษา	1.71		0.30	-0.01	-0.29	-0.50	0.07
มัธยมต้น	1.41			-0.31	-0.59	-0.80*	-0.23
มัธยมปลาย/ ปวช.	1.72				-0.28	-0.49	0.08
อนุปริญญา/ ปวส.	2.00					-0.21	0.36
ปริญญาตรี	2.21						0.57
สูงกว่าปริญญาตรี	1.64						

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการแสดงออกของประชาชนแตกต่างจากสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการแสดงออกของประชาชน มากกว่าสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานที่การวิจัย 3 สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มี “สถานภาพสมรส” ต่างกัน
มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ของสตรี จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส		ด้านการ เลือกตั้ง	ด้านการ เสนอ ความ คิดเห็น	ด้านจัดตั้ง และรวมกลุ่ม ผลประโยชน์	ด้านการ แสดงออก ของ ประชาชน	รวม
โสด	\bar{X}	4.48	1.41	0.75	1.91	8.55
	SD	2.07	1.75	1.43	1.28	5.15
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	\bar{X}	4.94	1.46	0.79	1.69	9.04
	SD	1.60	1.88	1.42	1.31	4.76
แต่งงานแยกกันอยู่	\bar{X}	4.74	0.83	0.57	1.91	8.04
	SD	1.45	1.59	1.20	1.38	4.55
หย่า	\bar{X}	5.22	2.11	1.67	2.22	11.22
	SD	1.77	2.00	1.75	1.11	5.63
หม้าย	\bar{X}	5.48	1.80	1.32	1.68	10.28
	SD	1.36	2.12	1.89	1.28	5.34

จากตารางที่ 30 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า สตรีที่มีสถานภาพสมรสหย่า มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานแยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเลือกตั้ง สตรีที่มีสถานภาพสมรสหม้าย มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีสถานภาพสมรสโสด มีคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการเสนอความคิดเห็น สตรีที่มีสถานภาพสมรสหย่า มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานแยกกันอยู่ มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ สตรีที่มีสถานภาพสมรสหย่า มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีสถานภาพแต่งงานแยกกันอยู่มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการแสดงออกของประชาชนสตรี ที่มีสถานภาพสมรสหย่า มีส่วนร่วมทางการเมือง
สูงที่สุด ส่วนสตรีที่มีสถานภาพสมรสหม้าย มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด
ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ
จำแนกตามสถานภาพสมรส (n=312)

แหล่งความแปรปรวน		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	4	20.910	5.227	1.860	0.117
	ภายในกลุ่ม	307	863.010	2.811		
	รวม	311	883.920			
ด้านการเสนอความคิดเห็น	ระหว่างกลุ่ม	4	19.881	4.970	1.426	0.225
	ภายในกลุ่ม	307	1069.79	3.485		
	รวม	311	1089.679			
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	20.487	5.122	2.380	0.052
	ภายในกลุ่ม	307	660.587	2.152		
	รวม	311	681.074			
ด้านการแสดงออกของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	4	6.515	1.629	0.967	0.426
	ภายในกลุ่ม	307	517.226	1.685		
	รวม	311	523.740			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	159.029	39.757	1.645	0.163
	ภายในกลุ่ม	307	7421.68	24.175		
	รวม	311	7580.718			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี พบว่า สตรีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มี “อาชีพ” ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ของสตรี จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ		ด้านการ เลือกตั้ง	ด้านการ เสนอ ความ คิดเห็น	ด้านจัดตั้ง และรวมกลุ่ม ผลประโยชน์	ด้านการ แสดงออก ของ ประชาชน	รวม
เกษตรกร	\bar{X}	4.75	0.94	0.85	1.40	8.00
	SD	1.17	1.35	1.41	1.26	3.67
พนักงาน บริษัทเอกชน	\bar{X}	4.70	1.09	0.60	1.32	8.09
	SD	1.49	1.60	1.36	1.34	5.07
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	\bar{X}	5.17	1.51	0.99	2.06	9.77
	SD	1.26	1.95	1.54	1.24	4.41
รับจ้าง	\bar{X}	4.06	1.13	0.66	1.55	7.42
	SD	2.33	1.76	1.36	1.28	5.32
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	\bar{X}	5.75	2.62	0.98	2.29	11.69
	SD	1.47	2.12	1.49	1.09	4.75
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	\bar{X}	5.20	1.73	1.53	2.20	10.67
	SD	1.66	1.91	2.07	1.42	5.89

จากตารางที่ 32 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี
จำแนกตามอาชีพ พบว่า สตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง
ที่สุด ส่วนสตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านการเลือกตั้งสตรี ที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมือง
สูงที่สุด ส่วนสตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด
ด้านการเสนอความคิดเห็น สตรีที่มีอาชีพข้าราชการ /พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วม
ทางการเมืองสูงที่สุด ส่วนสตรีที่มีอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ สตรีที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีส่วนร่วม
ทางการเมืองสูงที่สุด ส่วนสตรีที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการแสดงออกของประชาชนสตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองต่ำที่สุด

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่าง ๆ
จำแนกตามอาชีพ (n=312)

แหล่งความแปรปรวน		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	5	92.830	18.566	7.182*	0.000
	ภายในกลุ่ม	306	791.090	2.585		
	รวม	311	883.920			
ด้านการเสนอความคิดเห็น	ระหว่างกลุ่ม	5	98.464	19.693	6.079*	0.000
	ภายในกลุ่ม	306	991.215	3.239		
	รวม	311	1089.679			
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	5	14.846	2.969	1.364	0.238
	ภายในกลุ่ม	306	666.228	2.177		
	รวม	311	681.074			
ด้านการแสดงออกของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	5	43.381	8.676	5.527*	0.000
	ภายในกลุ่ม	306	480.360	1.570		
	รวม	311	523.740			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5	714.441	142.888	6.368*	0.000
	ภายในกลุ่ม	306	6866.27	22.439		
	รวม	311	7580.718			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี พบว่า สตรีที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วม

ทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น ขอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีเป็นรายด้าน พบว่า สตรีที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้งด้านการเสนอความคิดเห็นและด้านการแสดงออกของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกอาชีพ (n=312)

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	พนักงานบริษัทเอกชน	ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
เกษตรกร	8.00		-0.09	-1.77	0.58	-3.69*	-2.67
พนง.บริษัทเอกชน	8.09			-1.68	0.66	-3.61*	-2.58
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	9.77				2.35	-1.92	-0.90
รับจ้าง	7.42					-4.27*	-3.24
ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	11.69						1.03
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	10.67						

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น แตกต่างจากสตรีที่มีอาชีพรับจ้าง เกษตรกร และพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น มากกว่าสตรีที่มีอาชีพรับจ้าง เกษตรกร และพนักงานบริษัทเอกชน

ตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกอาชีพ ด้านการเลือกตั้ง (n=312)

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	พนักงานบริษัทเอกชน	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
เกษตรกร	4.75		0.05	-0.42	0.69	-1.00	-0.45
พจน.บริษัทเอกชน	4.70			-0.47	0.64	-1.05	-0.50
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	5.17				1.11*	-0.58	-0.03
รับจ้าง	4.06					-1.69*	-1.14
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5.75						0.55
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	5.20						

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้งแตกต่างจากสตรีที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้ง น้อยกว่าสตรีที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกอาชีพ ด้านการเสนอความคิดเห็น (n=312)

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	พนักงานบริษัทเอกชน	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
เกษตรกร	0.94		-0.14	-0.57	-0.18	-1.67*	0.79
พจน.บริษัท	1.09			-0.43	-0.04	-1.53*	-0.65

เอกชน

ตารางที่ 36 (ต่อ)

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ไม่ได้ ประกอบ อาชีพ
ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	1.51				0.39	-1.10*	-0.22
รับจ้าง	1.13					-1.49*	-0.61
ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	2.62						0.88
ไม่ได้ประกอบ อาชีพ	1.73						

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเสนอความคิดเห็นแตกต่างจากสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร, พนักงานบริษัทเอกชน, ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว และ รับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเสนอความคิดเห็น มากกว่าสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร, พนักงานบริษัทเอกชน, ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว และ รับจ้าง

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีจำแนกอาชีพ ด้านการแสดงออกของประชาชน (n=312)

อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	พนักงาน บริษัท เอกชน	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ไม่ได้ ประกอบ อาชีพ
-------	-----------	---------	----------------------------	------------------------------	---------	--------------------------------------	---------------------------

เกษตรกร	1.40	0.08	-0.66	-0.14	-0.88*	-0.80	
พจน.บริษัทเอกชน	1.32		-0.74	-0.23	-0.97*	-0.88	
ตารางที่ 37 (ต่อ)							
อาชีพ	\bar{X}	เกษตรกร	พนักงาน บริษัท เอกชน	ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง	ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ไม่ได้ ประกอบ อาชีพ
ค้าขาย/ ธุรกิจ ส่วนตัว	2.06				0.51	-0.23	-0.14
รับจ้าง	1.55					-0.74	-0.65
ข้าราชการ/ พนักงาน	2.29						0.09
รัฐวิสาหกิจ ไม่ได้ประกอบ อาชีพ	2.20						

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีอาชีพข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการแสดงออกของประชาชนแตกต่างจากสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร และพนักงานบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีอาชีพข้าราชการ /พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการแสดงออกของประชาชน มากกว่าสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร และพนักงานบริษัทเอกชน

สมมติฐานการวิจัยที่ 5 สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มี “รายได้เฉลี่ยต่อเดือน” ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น
ของสตรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		ด้านการ เลือกตั้ง	ด้านการ เสนอ ความ คิดเห็น	ด้านจัดตั้ง และรวมกลุ่ม ผลประโยชน์	ด้านการ แสดงออก ของ ประชาชน	รวม
ไม่เกิน10,000 บาท	\bar{X}	4.19	1.08	0.64	1.63	7.56
	SD	2.29	1.72	1.32	1.28	5.13
10,001-15,000บาท	\bar{X}	5.06	1.69	1.02	1.78	9.58
	SD	1.39	1.93	1.55	1.32	4.71
15,001-30,000 บาท	\bar{X}	5.27	1.35	0.69	1.87	9.41
	SD	1.19	1.73	1.32	1.23	4.64
30,001บาทขึ้นไป	\bar{X}	5.13	1.92	1.25	1.96	10.50
	SD	1.68	2.26	1.92	1.49	5.61

จากตารางที่ 38 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเลือกตั้ง สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการเสนอความคิดเห็น สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ด้านการแสดงออกของประชาชนสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป
มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด ส่วนสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท
มีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุด

ตารางที่ 39 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่างๆ
จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n=312)

แหล่งความแปรปรวน		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ด้านการเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	3	54.318	18.106	6.722*	0.000
	ภายในกลุ่ม	308	829.602	2.694		
	รวม	311	883.920			
ด้านการเสนอความคิดเห็น	ระหว่างกลุ่ม	3	24.389	8.130	2.350	0.072
	ภายในกลุ่ม	308	1065.29	3.459		
	รวม	311	1089.679			
ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	13.078	4.359	2.010	0.113
	ภายในกลุ่ม	308	667.996	2.169		
	รวม	311	681.074			
ด้านการแสดงออกของประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	3	3.217	1.072	0.635	0.593
	ภายในกลุ่ม	308	520.523	1.690		
	รวม	311	523.740			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	268.424	89.475	3.769*	0.011
	ภายในกลุ่ม	308	7312.29	23.741		
	รวม	311	7580.71			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี พบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังนั้น ขอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีเป็นรายด้าน พบว่า

สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้ง
แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc)
ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของสตรีจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (n=312)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{X}	ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	15,001- 30,000 บาท	ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป
ไม่เกิน 10,000 บาท	7.56		-2.01*	-1.85	-2.94
10,001-15,000 บาท	9.58			0.17	-0.92
15,001-30,000บาท	9.41				-1.09
ตั้งแต่ 30,001บาทขึ้นไป	10.50				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบ
ของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น แตกต่างจากสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น มากกว่าสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ (Post hoc) ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่นของสตรีจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านการเลือกตั้ง (n=312)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{X}	ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001- 15,000 บาท	15,001- 30,000 บาท	ตั้งแต่ 30,001 บาท ขึ้นไป
ไม่เกิน 10,000 บาท	4.19		-0.87*	-1.08*	-0.93

10,001-15,000 บาท	5.06			-0.21	-0.06
15,001-30,000 บาท	5.27				0.14
ตารางที่ 41 (ต่อ)					
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{X}	ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001-15,000 บาท	15,001-30,000 บาท	ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป
ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป	5.13				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้งแตกต่างจากสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และ 15,001-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้งน้อยกว่าสตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และ 15,001-30,000 บาท

สมมติฐานการวิจัยที่ 6 สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มี “การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม” ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน

ใช้สถิติ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากตัวแปรอิสระแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

ตารางที่ 42 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในด้านต่างๆ
จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (n=312)

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	จำนวน	\bar{X}	SD	t	Sig.	
ด้านการเลือกตั้ง	เป็นสมาชิกกลุ่ม	95	5.46	1.38	3.992*	0.000
	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	217	4.65	1.75		
ด้านการเสนอความคิดเห็น	เป็นสมาชิกกลุ่ม	95	2.49	2.05	6.246*	0.000
	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	217	1.02	1.60		

ด้านจัดตั้งและรวมกลุ่ม	เป็นสมาชิกกลุ่ม	95	2.26	1.70	11.005*	0.000
ผลประโยชน์	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	217	0.25	0.25		

ตารางที่ 42 (ต่อ)

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม		จำนวน	\bar{X}	SD	t	$Sig.$
ด้านการการแสดงออก ของประชาชน	เป็นสมาชิกกลุ่ม	95	2.41	1.14	6.244*	0.000
	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	217	1.50	1.27		
รวม	เป็นสมาชิกกลุ่ม	95	12.63	4.99	8.737*	0.000
	ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	217	7.56	4.05		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 42 ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี
จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่า สตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและสตรีที่ไม่เป็น
สมาชิกกลุ่มทางสังคม มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ดังนั้น ขอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีเป็นรายด้าน พบว่า
สตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและสตรีที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม มีส่วนร่วมทางการเมือง
ระดับท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเสนอความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์
และด้านการแสดงออกของประชาชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยสตรี
ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าในทุกด้าน

ตารางที่ 43 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีระดับการศึกษา สูงสุดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น	ยอมรับสมมติฐาน

แตกต่างกัน	
3. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

ตารางที่ 43 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
4. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
6. สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

การวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองจำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม กลุ่มตัวอย่าง คือ สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง จำนวน 312 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.932 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test และ One-wayANOVA โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมากที่สุดมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรสแต่งงานอยู่ด้วยกัน อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-15,000 บาท และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยองมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นด้านการเลือกตั้ง ด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์และด้านการแสดงออกของประชาชนอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

3. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า สตรีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนสตรีที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับกัลยา หนูสาย (2550) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และสอดคล้องกับสุเทพ กษติ (2551) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งงานวิจัยทั้งสองเรื่องนี้พบว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย

นอกจากนี้การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย อาจเกิดจากปัจจัยหลายด้าน กล่าวคือ

ปัจจัยทางด้านอุดมการณ์ การที่สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเกิดจากความคิดที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย ของสามี ของบิดา และเมื่อมีตัวตัวแทนของครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว สตรีเองก็ไม่จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bari (2005, pp. 3-5 อ้างถึงใน สมสุดา ผู้พัฒนา และ จุฬารัตน์ วัฒนะ, 2556, หน้า 27-28) ได้เสนอว่า ปัจจัยด้านอุดมการณ์ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีสังคมที่มีอุดมการณ์ว่าชายเป็นใหญ่ สตรีจะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะสตรีจะถูกกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ทำหน้าที่การเป็นแม่และภรรยา ส่วนกิจการการเมืองซึ่งเป็นเรื่องนอกบ้านควรเป็นภารกิจของชาย ทั้งนี้ยังต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบในประเด็นนี้ต่อไป

ปัจจัยทางด้านความรู้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นได้มากขึ้นและง่ายขึ้น เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงไปในระดับท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในพื้นที่ดูแล และตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้บริหารท้องถิ่นได้อีกด้วย ซึ่งสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อาจมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นน้อยจึงส่งผลให้มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ทั้งนี้ยังต้องทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาคำตอบในประเด็นนี้ต่อไป

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พืชเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลชุมแสง คือ ยางพารา สภาพเศรษฐกิจในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงจึงแปรผันตามราคายางพารา สตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสงส่วนใหญ่มีอาชีพเกี่ยวกับการทำสวนยางพารา เป็นเกษตรกรทำสวนยางพาราของตนเอง หรือรับจ้างกรีดยางพารา ผลจากการที่ราคายางพาราตกต่ำมากอย่างต่อเนื่อง

เป็นระยะเวลาหลายปี ทำให้รายได้ของสตรีลดลงมาก จึงทำให้สตรีต้องทุ่ทุเท เวลา เงินทอง และพลังงานที่มีให้กับเรื่องปากท้อง มากกว่าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2. เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่สตรีมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การไปตรวจสอบรายชื่อในบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้งการศึกษาประวัติความเป็นมาของผู้สมัครรับการเลือกตั้งก่อนที่จะทำการเลือกตั้ง การติดตามผลการนับคะแนนการเลือกตั้งและการชักชวนผู้อื่นออกไปใช้สิทธิ ในการเลือกตั้งนั้นแสดงให้เห็นว่าสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการเลือกนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล มีความกระตือรือร้นในการที่ไปตรวจสอบบัญชีรายชื่อก่อน เพราะเกรงว่ารายชื่อตกหล่นแล้วจะไม่มีสิทธิเลือกตั้ง เมื่อเลือกแล้วก็คอยติดตามผลว่าใคร หรือทีมใดที่จะเข้ามาบริหารเทศบาล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง มีการรณรงค์ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งผ่านช่องทางต่างๆจึงทำให้สตรีมีส่วนร่วมมาก

ส่วนข้อที่สตรีมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การร้องเรียนหรือชี้เบาะแสด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องรับทราบและตรวจสอบกรณีพบเห็นหรือมีการกระทำที่เป็นการทุจริตของเทศบาลรองลงมา คือ การคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลที่ดำเนินการแล้วไม่เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและการสอดส่องและแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีพบเห็น มีข้อมูล หรือมีเบาะแสเกี่ยวกับการซื้อเสียง หรือทุจริตการเลือกตั้งต่าง ๆ ตามลำดับ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้สตรีมีส่วนร่วมน้อยนั้นอาจเป็นเพราะสตรีมีส่วนร่วมน้อยจริง หรืออาจเกิดจากมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยจึงทำให้สตรีมีส่วนร่วมน้อย จึงเป็นหัวข้อที่ต้องศึกษากันต่อไป

3. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สตรีที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน สอดคล้องกับกัลยา หนูสาย (2550) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่นเดียวกับทรงศักดิ์มีชนะ (2552) ที่พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีอายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน และสุเทพ คชดี (2551) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน สอดคล้องกับอาจารย์ รติวงค์ (2552) ที่พบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัทรบินไทย จำกัด (มหาชน) และณัชจิรา นาคศิริ (2557) ซึ่งพบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

4. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน สอดคล้องกับภักชริภรณ์ ทาวดี (2549) ที่พบว่า ระดับการศึกษาของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และวรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) ที่พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เช่นเดียวกับ ทรงศักดิ์ มีชนะ (2552) พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน และสุเทพ คชดี (2551) ที่พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และสุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) ที่พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม

นอกจากนี้จากการทดสอบสมมติฐานยัง พบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด และสตรีที่มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าสตรีที่ได้รับการศึกษาสูง จะมีความรู้ทางด้านการเมือง ด้านกฎหมาย รู้ว่ารัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิแก่ประชาชนมากขึ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง จึงมีความมั่นใจในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสตรีที่ได้รับการศึกษาน้อยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Almond and Verba (1963 p. 380-381) ได้สรุปความสัมพันธ์ของการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น ก็ยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อปัจเจกบุคคลมากกว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาต่ำ, บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นมักจะเห็นได้ว่าเป็นผู้สนใจข่าวสารทางการเมืองให้ความสนใจในการรณรงค์หาเสียงมากกว่าบุคคลที่ได้รับการศึกษาต่ำ, บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น, บุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะรู้สึกสะดักใจที่จะพูดคุยกับบุคคลอื่นถึงปัญหาบ้านเมือง ในขณะที่บุคคลที่ได้รับการศึกษาน้อยจะพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเหล่านั้น

5. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สตรีที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน สอดคล้องกับกัลยา หนูสาย (2550) ที่พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และ วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) ที่พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เช่นเดียวกับ ทรงศักดิ์มีชนะ (2552) ที่พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ สุเทพ คชดี (2551) ที่พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน และ ประเวศ แสงสุข (2553) ที่พบว่า อาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สุรชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม (2553) ที่พบว่า ปัจจัยด้านอาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม และฉะเชิงริศ นาคศิริ (2557) ที่พบว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

นอกจากนี้ จากการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า สตรีที่มีอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด และสตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำที่สุดในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การที่สตรีมีอาชีพ ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง เพราะสตรีกลุ่มนี้จัดอยู่ในกลุ่มที่มีการศึกษาสูง และเป็นอาชีพที่เชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐจึงทำให้สตรีกลุ่มนี้มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lane (1959, p. 334) ที่ได้เสนอแนะถึงลักษณะของงานซึ่งเอื้ออำนวยให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพของงานอาชีพนั้น มีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงขึ้นคือ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม และการใช้ความรู้ ทักษะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง, เป็นงานที่มีโอกาสที่จะปฏิสังสรรค์กับบุคคลที่มีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน, เป็นงานที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากนโยบายของรัฐ, เป็นงานซึ่งมีบทบาทและรับผิดชอบในการบริการสังคม ส่วนสตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำสุดนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า สตรีในกลุ่มอาชีพนี้ยังไม่มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจจึงต้องสนใจเรื่องปากท้องก่อนที่จะให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sigel and Hoskin (1977, pp. 271-285 อ้างถึงใน อภิชาติ การิกานุจน์, 2534, หน้า 26) ที่ได้สรุปว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่าบุคคลซึ่งอยู่ในสถานภาพทางอาชีพต่ำ เช่น ผู้ใช้แรงงาน ไม่ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง แต่จะตระหนักถึงเรื่องเศรษฐกิจมากกว่า

6. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน สอดคล้องกับภัชริภรณ์ ทาวดี (2549) ที่พบว่า รายได้ของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และกัลยา หนูสาย (2550) ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด

จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่นเดียวกับ วรณิ กมลวิทย์ศิริกุล (2550) ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับสุเทพ คชดี (2551) ที่พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และอาจารย์ รติวงศ (2552) ก็พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) และณัชจิรา นาคศิริ (2557) พบเช่นกันว่า นิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า สตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด คือ สตรีที่มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป ส่วนสตรีที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด คือ สตรีที่มีรายได้ 10,000 บาทในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยด้านอาชีพ โดยกลุ่มอาชีพที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งผลวิจัยก็ออกมาสอดคล้องกัน และสอดคล้องกับข้อสรุปของ สมบัติ ชำรงชัญวงศ์ (2542 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2549, หน้า 10-11) ได้สรุปไว้ว่า ปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับความผูกพันทางการเมือง

7. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับภัชริภรณ์ ทาวดี (2549) ที่พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า สตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสตรีที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมือง ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อสตรีเกิดการรวมกลุ่มกันก็ทำให้สตรีช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากทางเทศบาลมากขึ้น มีการชักชวนกันเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ผู้ที่ไม่เคยมีส่วนร่วมทางการเมืองเลยก็จะมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และการรวมกลุ่มกันยังก่อให้เกิดพลังทางสังคมในการเรียกร้องและต่อรองจากภาครัฐได้อีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nieet (1969 อ้างถึงใน พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2549, หน้า 8-9) ที่กล่าวว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คูตระกูล (2549, หน้า 165-166) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเข้ากลุ่มทางสังคมปัจจัยที่คาดว่าเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย โดยสตรีที่มีอายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลการศึกษาพบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น เสนอให้เทศบาลกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการให้ความรู้แก่สตรี ให้สตรีเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ไม่เพียงแต่เฉพาะบุรุษเท่านั้นที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ให้ความรู้แก่สตรีควรมีส่วนร่วมอย่างไร และมีบทบาทอย่างไร เพื่อเสริมสร้างทัศนคติในการเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง และการทำงานท้องถิ่นที่จะทำให้อท้องถิ่นของตนเองเจริญก้าวหน้า และยังทำประโยชน์มาสู่ท้องถิ่นของตนเองมากที่สุด

2. ผลการศึกษาพบว่า สตรีที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า สตรีที่ไม่เป็นสมาชิกทางสังคม ดังนั้น เสนอให้เทศบาลกำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ หรือดำเนินกิจกรรมโดยผ่านทางกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผลการศึกษาพบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น เสนอให้ เทศบาลจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการให้ความรู้และเสริมสร้างความมั่นใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในแต่ละชุมชน

2. ผลการศึกษาพบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น เสนอให้หน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนให้สตรีเข้ามารวมกลุ่มต่าง ๆ และทำงานเพื่อชุมชน สนับสนุนให้สตรีแสดงความสามารถให้เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น โดยมีการให้รางวัลเพื่อประกาศเกียรติคุณแก่สตรีที่ทำงานเพื่อชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ทำเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์สตรี ผู้นำทางการเมือง เพื่อที่จะได้รับทราบถึงปัญหาและอุปสรรค จะได้หาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี เช่น ความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรี ทักษะ ทักษะ การรับรู้ข่าวสาร เป็นต้น

3. ควรศึกษาสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในประเด็นเหล่านี้ อยู่ในระดับน้อย อาทิเช่น

3.1 การร้องเรียนหรือชี้เบาะแสด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ และตรวจสอบกรณีพบเห็นหรือมีการกระทำที่เป็นการทุจริตของเทศบาล

3.2 การคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลที่ดำเนินการแล้วไม่เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ

3.3 การสอดคล้องและแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีพบเห็น มีข้อมูล หรือมีเบาะแสเกี่ยวกับการซื้อเสียง หรือทุจริตการเลือกตั้งต่างๆ

4. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม หากมีการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์ น่าจะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2539). *กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- กัลยา หนูสาย. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพระทอง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทนา สุทธิจารี. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชน การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: วิ.เจ. พรินต์ติ้ง.
- ชลธิศ ชีระจิตติ. (2551). *คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 2 เซ็นเตอร์.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2520). *การบริหารการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัชจิรา นาคศิริ. (2557). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิลวดี บุรีกุล, ศรีณยู หมั่นทรัพย์, ชูศักดิ์ ปัญญามูล และสิริกัญญา ปานพวงศรี. (2547). *การประเมินผลการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทของการกระจายอำนาจ*. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, 2(3), 13.
- ทรงศักดิ์ มีชนะ. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นาถฤดี เด่นดวง. (ม.ป.ป.). *เพศ (Sex) ความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender) การขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) และความเสมอภาคหญิงชาย (Gender Equality)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.owf.go.th>

- บุญเรือง บูรณศักดิ์. (2529). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบบประชาธิปไตย. *รัฐศาสตร์*, 34(10), 57.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2526). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประเวช แสงสุข. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตทวิพัฒนา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2526). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ และอลงกรณ์ คุณตระกูล. (2549). *โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง (Direct stakeholders) ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 จังหวัด 4 ภาค)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- พิเชษฐ วงศ์เกียรติจักร. (2552). *การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ภัทริภรณ์ ทาวดี. (2549). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการหมู่บ้านศึกษากรณีอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มดิชน. (2547). *พจนานุกรมฉบับมดิชน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- วรรณิ กมลวิทย์ศิริกุล. (2550). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสุพรรณ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี*. รายงานการศึกษาดูงานระดับปริญญาโท, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ. (2523). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศลิธิ อิ่มนพรัตน์. (2555). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน ปตท. โรงแยกก๊าซจังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2542). *การพัฒนาประชาธิปไตย*. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์*, 1(1), 295.

สมสุดา ผู้พัฒนา และจุฬารัตน์ ฒนะ. (2556). *บทบาทสตรีกับพื้นที่ทางการเมือง*. กรุงเทพฯ:

สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2531). *ทฤษฎีการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุกฤดา จินดาพรหม. (2555). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์กรปกครอง*

ส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุเทพ คชดี. (2551). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในเขต*

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. ปัญหาพิเศษ

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,

มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุชาติพิศ ศิริวงศ์พรหม. (2553). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครอง*

ส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุพจน์ บุญวิเศษ. (2551). *หลักรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็ม.ที.เพรส.

สุพินดา เกิดมาลี. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่ องค์การบริหาร*

ส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2552). *รักท้องถิ่น รักประชาธิปไตย สนับสนุนสตรี*

ไทยเข้าสู่การเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2555). เข้าถึงได้จาก <http://www.gender.go.th>

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2558). *รายงานสถานการณ์สตรี ปี 2558*.

เข้าถึงได้จาก <http://www.gender.go.th>

สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชุมแสง. (2559). *แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2559-2561)*

เทศบาลตำบลชุมแสง. ระยอง: โรงพิมพ์ระยอง.

สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย. (2558). เข้าถึงได้จาก <http://www.gender.go.th>

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2554, 11 กรกฎาคม). ผู้หญิง การศึกษา และความเปลี่ยนแปลงทางสังคม.

กรุงเทพธุรกิจ, หน้า 15

- อภิชาติ การิกาญจน์. (2534). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาแบบแผนตามมาตรฐานวัดแบบกัตต์แมน*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, สาขาวิชาสังคมวิทยา, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาจารย์ รติวงษ์. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Almond, G. A. & Verba S. (1963). *The civic culture*. Princeton: Princeton University Press.
- Cambridge University Press. (2005). *Cambridge advanced learner's dictionary* (2nd ed.). London: Cambridge University Press.
- Daniel, W. A. (1961). *Comparative survey of local government and administration*. Bangkok: Prachanda printing.
- Daniel, W. W. (1995). *Biostatistics, a foundation for analysis in the health science* (6th ed.). Singapore: John Wiley & Sons.
- Lane, R. E. (1959). *Political life: Why people get involved in politics*. Glencoe: The Free Press.
- Milbrath, L. W. (1965). *Political participation*. Chicago: Rand McNally & Company.
- Milbrath, L. W. & Goel. (1977). *Political participation: How and why do people get involved in politics* (2nd ed.). Chicago: Rand McNally College.
- Sinclair, J. (1987). *Collins Cobuild English language dictionary*. Glasgow: William Collins Sons.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง
อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดยแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ คำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย

- 1) ด้านการเลือกตั้ง
- 2) ด้านการเสนอความคิดเห็น
- 3) ด้านการจัดตั้ง และรวมกลุ่มผลประโยชน์
- 4) ด้านการแสดงออกของประชาชน

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ และเสียสละเวลาในการตอบ

แบบสอบถาม

น.ส.ณัฐรินทร์เฉลิมฤทธิ์วัฒน์
นิติคปริญญาโท วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บหน้าข้อความที่ตรงกับตัว

ท่านตามความเป็นจริง

1. อายุ

() 1. อายุ 22-30 ปี

() 2. อายุ 31-40 ปี

() 3. อายุ 41-50 ปี

() 4. อายุ 51 ปีขึ้นไป

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.

() 4. อนุปริญญา/ ปวส.

() 5. ปริญญาตรี

() 6. สูงกว่าปริญญาตรี

3. สถานภาพสมรส

() 1. โสด

() 2. แต่งงานอยู่ด้วยกัน

() 3. แต่งงานแยกกันอยู่

() 4. หย่า

() 5. หม้าย

4. อาชีพ

() 1. เกษตรกร

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน

() 3. ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว

() 4. รับจ้าง

() 5. ข้าราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 6. ไม่ได้ประกอบอาชีพ

() 7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

() 1. ไม่เกิน 10,000 บาท

() 2. 10,001-15,000 บาท

() 3. 15,001-30,000 บาท

() 4. ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป

6. ในปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ทางสังคม เช่น สตรีอาสาพัฒนา อาสาสมัครป้องกันภัย

อสม. กลุ่มอาชีพ ชมรมกีฬา ฯลฯ

() 1. เป็นสมาชิกกลุ่ม

() 2. ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาล

ตำบลห่มแสง อำเภอวังจันทร์จังหวัดระยอง

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับ

ความเป็นจริงมากที่สุด

กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		พฤติกรรม (กรณีที่เคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง
ด้านการเลือกตั้ง					
1. ท่านไปตรวจสอบรายชื่อของท่าน ในบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล					
2. ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล					
3. ท่านศึกษาประวัติความเป็นมาของผู้สมัคร รับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภา เทศบาลก่อนที่จะทำการเลือกตั้ง					
4. ท่านชักชวนผู้อื่นออกไปใช้สิทธิในการ เลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภา เทศบาล					
5. ท่านติดตามผลการนับคะแนนการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล					
6. ท่านเข้าฟังการปราศรัยหรือหาเสียงของ ผู้สมัครรับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือ สมาชิกสภาเทศบาลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการ ตัดสินใจในการเลือกตั้ง					
7. ท่านได้ให้ความช่วยเหลือเงินหรือปัจจัยอื่น ๆ แก่ผู้สมัครรับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี หรือสมาชิกสภาเทศบาลที่ท่านชื่นชอบ					
8. ท่านเคยเป็นกรรมการควบคุมการเลือกตั้ง หรือร่วมจัดสถานที่ในการเลือกตั้ง					

กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		พฤติกรรม (กรณีที่ต้องเคย)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุก ครั้ง	บางครั้ง
9. ท่านเคยสวดส้องและแจ้งคณะกรรมการ การเลือกตั้ง กรณีพบเห็น มีข้อมูล หรือมี เบาะแสเกี่ยวกับการซื้อเสียง หรือทุจริตการ เลือกตั้งต่าง ๆ					
<u>ด้านการเสนอความคิดเห็น</u> 10. ท่านเข้าร่วมประชุมประชาคมชุมชน เพื่อ รับฟังหรือเสนอข้อคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น					
11. ท่านชักชวนคนในชุมชนเข้าร่วมประชุม ประชาคมชุมชน เพื่อรับฟังหรือเสนอ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความ ต้องการของท้องถิ่น					
12. ท่านเคยเสนอความคิดเห็นหรือความ ต้องการของชุมชนต่อที่ประชุมหรือประชาคม					
13. ท่านนำเรื่องเกี่ยวกับปัญหาหรือความ ต้องการต่าง ๆ ของชุมชนเสนอต่อ นายกเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาลหรือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ					
14. ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ของชุมชน โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุชุมชน เว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊กของเทศบาล					
15. เมื่อมีการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบ ต่อชุมชน ท่านจะแสดงความคิดเห็นหรือ แนะนำเพื่อให้เกิดการแก้ไขหรือดำเนินการให้ ถูกต้อง					
<u>ด้านการจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์</u> 16. ท่านชักชวนคนในชุมชนรวมตัวกันจัดตั้ง กลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ต่อกลุ่มของท่าน					

กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	พฤติกรรม		พฤติกรรม (กรณีที่ต้องตอบ)		
	ไม่เคย	เคย	ทุกครั้ง	เกือบทุก ครั้ง	บาง ครั้ง
17. ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ของ ท้องถิ่น เช่นกลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่ม เกษตรกร กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมหรือกลุ่ม อาสาสมัครต่าง ๆ ในท้องถิ่น					
18. ท่านและกลุ่มของท่านเรียกร้องสิทธิ ประโยชน์จากผู้บริหารของเทศบาลให้กับกลุ่ม ของท่าน เช่น จัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ในการประกอบอาชีพ					
19. ท่านและกลุ่มของท่านร่วมกันต่อรองกับ ผู้บริหารของเทศบาลเมื่อพบโครงการที่อาจ ส่งผลกระทบต่อชุมชน เช่น โครงการก่อสร้าง โรงงานในพื้นที่การเกษตร					
20. เมื่อท้องถิ่นของท่านมีปัญหา ท่านรวมตัว กับคนในชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกัน					
<u>ด้านการแสดงออกของประชาชน</u> 21. ท่านเข้าร่วม โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัดทำขึ้น เช่น โครงการฝึกอบรม อาชีพ , กิจกรรมวันพ่อ เป็นต้น					
22. ท่านชักชวนผู้อื่นหรือญาติพี่น้องให้เข้า ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล					
23. ท่านติดต่อซักถามหรือขอข้อมูลต่าง ๆ ของเทศบาลที่เป็นประโยชน์กับตัวเอง					
24. ท่านคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลที่ ดำเนินการแล้วไม่เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็น ประโยชน์กับท้องถิ่นต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ					
25. กรณีท่านพบเห็นหรือมีการกระทำที่เป็น การทุจริตของเทศบาลท่านเคยร้องเรียนหรือชี้ เบาะแสด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องรับทราบและตรวจสอบ					

ส่วนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของสตรีในเขตเทศบาล
ตำบลชุมแสง อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*** ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ***